

Պ. ԿՈԿԻՆՈՍ

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դ Ա Ս Ա Կ Ա Ր Գ Ա Յ Ի Ն

Մ Ա Ր Տ Ե Ր ՈՒ Մ

329.15 (47.045)

25 JAN 2018

Պ. ԿՈԿԻՆՈՍ

Հ Ո Ի Ն Ա Ս Տ Ա Ն Ի
ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ
Դ Ա Ս Ա Կ Ա Ր Գ Ա Յ Ի Ն
Մ Ա Ր Տ Ե Ր Ո Ւ Մ

113

ԽՄԲԱԳՐՈՂԻ ԿՈՂՄԻՑ

Համամիութենական կոմյերիտմիության 9-րդ համագումարը նշեց, վոր ՀամԼԿՅՅՄ անդամների ծանոթությունը ԿԻՄ-ի արտասահմանյան սեկցիաների աշխատանքներին՝ չափազանց անբավարար եւ Դրանից յեխելով համագումարը ՀամԼԿՅՅՄ-ի բոլոր կազմակերպությունների առաջ մարտական խնդիր դրեց մշտապես հաղորդակից լինել ԿԻՄ-ի արտասահմանյան սեկցիաների՝ կապիտալիստական տեւորի պայմաններում մղած հերոսական պայքարին ու այդ հիման վրա ուժեղացնել ՀամԼԿՅՅՄ-ի ինտերնացիոնալ կապն ու ամեն մի կոմյերիտականի ինտերնացիոնալ դաստիարակությունը: 9-րդ համագումարի այդ վորոշումը դժբախտաբար չափազանց անբավարար ե կիրառվում Հայաստանի կոմյերիտական կազմակերպություններում: Մինչդեռ ԿԻՄ-ի արտասահմանյան սեկցիաների աշխատանքներին ծանոթ լինելը, նրանց ամենորյա պայքարով ապրելը, նրանց նկատմամբ շեֆական պարտավորությունները կատարելը հանդիսանում են կոմյերիտմիության ինտերնացիոնալ աշխատանքի կարևորագույն ողակներից մեկը: Այդ աշխատանքների թուլության պատասխանատվության մի մասն անպայման ընկնում

1-343491

Н. КОКИНОС

Комсомол Гредни в классовых боях
Партиздат Эривань 1934 г.

ե և մեր հրատարակչութիւնները վրայ վորոնք կոմ-
յերիտմիութեանը չեն մատակարարում ԿԻՄ-ի ար-
տասանմանյան սեկցիաների աշխատանքն ու պայ-
քարը պատկերացնող համապատասխան գրակա-
նութիւնն: Ընկ. Կոկլինոսի ներկա բրոշուրի հրա-
տարակութիւնը ԿԻՄ-ի լավագույն սեկցիաներից
մեկը՝ Հունաստանի կոմյերիտմիութեան աշխա-
տանքի, նրա պայքարի և առանձնապես բուրժու-
ական բանակը քայքայելու համար տարվող հակա-
միլիտարիստական պայքարի հերոսական եղերի
մասին՝ այդ իսկ տեսակետից չափազանց անհրա-
ժեշտ է, մանավանդ վոր ՀԼԿՅՅՄ Կենտկոմի վո-
բոշմամբ և ԿԻՄ-ի Գործկոմի հաստատումով Հա-
յասանի կոմյերիտսիւրքումը վերցրեց Հունաս-
տանի կոմյերիտսիւրքյան շեֆուրքումը: Հայաս-
տանի կոմյերիտական կազմակերպութիւնները
պետք է արդարացնեն այդ շեֆութիւնը: Դրա հա-
մար առաջին հերթին ամեն մի կոմյերիտական
պետք է իմանա, թե իր յենթաշեֆ կազմակերպու-
թիւնն ինչպես է պայքարում, ինչո՞վ է ապրում:
Ընկ. Կոկլինոսի այս բրոշուրը, ինարկե, Հու-
նաստանի կոմյերիտմիութեան սխտեմի յենթարկ-
ված պատմութիւնը չե. հեղինակը չեր ել կա-
րող տալ այդպիսի շարադրութիւն, վորովհետե
նման փորձի բացակայութիւնը մինչ այժմ չա-
փազանց դժվարացնում է այդ աշխատանքը և

պահանջում է յերկար ուսումնասիրութիւն ու
ժամանակ: Ընկ. Կոկլինոսի այս բրոշուրն ավելի
շուտ Հունաստանի կոմյերիտմիութեան հերոսա-
կան պայքարի ամենանշանակալից եպիզոդները,
նրա աշխատանքի ձևերի ու մեթոդների լավա-
գույն որինակները շարադրումն է, որինակներ,
վորոնք հատուկ են վոր միայն Հունաստանի,
այլև առավել կամ նվազ ուժեղութեամբ՝ ԿԻՄ-ի
անլեզալ համարյա բոլոր կազմակերպութիւն-
ների համար: Սյդպիսով ներկա բրոշուրի ըն-
թերցողն ընդհանուր պատկերացում կունենա
նայեմ ԿԻՄ-ի վրա սեկցիաների աշխատանքի
ու պայքարի ձևերի ու մեթոդների մասին:

Այս բրոշուրի հրատարակումը պետք է մի
նոր խթան հանդիսանա Հունաստանի և Հայաս-
տանի կոմյերիտական կազմակերպութիւնների
միջև ինտերնացիոնալ կապի ամրացմանը, նպաս-
տի շեֆական աշխատանքների ուժեղացմանը:

Սյժմ, քան յերբեք, ՀԼԿՅՅՄ կազմակերպու-
թիւններից, կոմյերիտական կոմիտեաներից պա-
հանջվում է կոմյերիտմիութեան, աճող յերիտա-
սարդ սերնդի ինտերնացիոնալ դաստիարակութեան
գործը դնել իր պատշաճ բարձրութեան վրա: Սյ-
ժմ, կապիտալիստական աշխատում հեղափոխական
ճգնաժամի հասունացման, մատայանկան հեղա-
փոխական շարժումների վերելքի ու ֆաշիստական

դաժան տեղորի պայմաններում,—յերբ մենք
ԽՍՀՄ-ում արդեն իսկ կառուցում ենք անդասա-
կարգ սոցիալիստական հասարակութուն,— լենին-
յան կոմյերիտմիության առաջ իր ամբողջ մեծու-
թյամբ դրվում է իր ամբողջ աշխատանքը ինտեր-
նացիոնալիզմով շարախելու և ամրացնելու խնը-
ղիբը, վորովհետև «դրա մեջ ենրա ուժը, դրա մեջ է
նրա հզորութունը» (Ստալին): Այժմ, քան յերբեք,
իր ամբողջ սրությամբ պետք է դնել ու մինչև վերջը
կենսագործել մեծ առաջնորդ ընկ. Ստալինի Համ-
ԼիՅեՄ-ին տված այն մարտական ցուցումը, վոր
«հարկավոր է, վորպեսզի ինտերնացիոնալիզմի
վողին միշտ սավառնի կոմյերիտմիության վրա:
Հարկավոր է, վորպեսզի մեր յերկրի սրբոճտա-
րիտաի պայքարի հաջողություններն ու ձախոր-
դությունները կոմյերիտականների գիտակցու-
թյան մեջ կապվեն միջազգային հեղափոխական
շարժման հաջողությունների ու ձախորդություն-
ների հետ: Հարկավոր է, վորպեսզի կոմյերիտա-
կանները սովորեն դիտել մեր հեղափոխությունը
վոչ թե վորպես ինքնանպատակ, այլ վորպես միջոց
և հենարան՝ բոլոր յերկրներում պրոլետարական
հեղափոխության հաղթանակի համար» (Ստալին):

Ահա ինչ է պահանջվում մեր կոմյերիտական
կազմակերպություններից, ամեն մի կոմյերի-
տականից:

Ս. Կ.

ՊԼՈՒԱԿՏՈՒՄ ՍՈՑԻԱԼ-ՇՈՎԻՆԻՋՄԻ ՀԵՏ ՅԵՎ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԳՐՈՒՄԸ

Հոկտեմբերյան մեծ հեղափոխության անմի-
ջական ազդեցության տակ Հունաստանի բանվո-
րական շարժումը ևս սկսում է յենթարկվել բյու-
րեղացման: Չախ տարրերը գլուխ են բարձրաց-
նում ոպորտունիզմի և սոցիալ-շովինիզմի դեմ՝
նրանցից իրենց կապերը խզելու համար:

Սրդեն Հունաստանի սոցիալիստական բանվո-
րական կուսակցությունն իր II համագումարում
(1920 թվին) միաձայն վորոշում է կայացնում
Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի շարժերը մրս-
նելու մասին և դառնում է նրա պաշտոնական
սեկցիան: Այդ ժամանակաշրջանում ինչպես սո-
ցիալիստական կուսակցության, նույնպես և սո-
ցիալիստական յերիտասարդական խմբերին առա-
վելապես հարում է իին մանր-բուրժուական տար-
րերը: Այդ պատճառով ել գրեթե գոյություն չունենր
վորևե կապ բանվորական և չքավոր գյուղացիա-

կան յերիտասարդական լայն մասսաների հետ: 1919 թվից մինչև 1921 թվականը գումարվում են սոցիալիստական յերիտասարդների կազմակերպութան Յ կոնֆերենցիաներ՝ ազգային մասշտաբով: Այդ կոնֆերենցիաները հատկապես զբաղվում են սոցիալիստական յերիտասարդական շարժումը սիսունական ղեկավարութան սակ կազմակերպելու և առաջ տանելու խնդիրներով: Այդ կոնֆերենցիաների արդյունքը յեղավ այն, վոր ընտրվեց առաջօժյա կենտրոնական քարտուղարութուն (բյուրո), վորի վրա պարտականութուն դրվեց կապ հաստատել կոմունիստական Յերիտասարդական Իստերնացիոնալի ԿԻՄ-ի հետ և հրավիրել Հունաստանի կոմյերիտմիութան առաջին հիմնադրական համագումարը: Մինչ այդ, հեղափոխական շարժումները, հակապատերազմական յելույթներն աճում ու մեծանում են ամբողջ Հունաստանում, վորոնց ընթացքում մեծանում են նաև սոցիալիստական կուսակցութան և սոցիալիստական յերիտասարդական կազմակերպութունների գործունեյութան ասպարեզն ու դերը: Սոցիալիստական յերիտասարդական կազմակերպութունների այդ շրջանի կարևորագույն աշխատանքն եր հեղափոխական կազմալուծողական պայքարը բանակում: Սակայն, հակառակ կուսակցութան շարքային անդամների աշխուժ

և ակտիվ աշխատանքի, վորի շնորհիվ պատերազմի ճակատում ղինվորները մասսայականորեն հրաժարվում եյին պատերազմելուց և դեն շվրտում իրենց հրացանները՝ պահանջելով անմիջապես դադարեցնել պատերազմը և հաստատել խաղաղութուն, կուսակցութան ոպորտունիստական ղեկավարութունը բավարարվում եր միայն «կորչի պատերազմը» և այլ ոպորտունիստական լոզունգներով և չեր ղեկավարում ձախացող մասսաների տարերային մասսայական-հեղափոխական շարժումը, չեր պայքարում պատերազմը քաղաքացիական կռիվ վերածելու՝ բուրժուազիայի ղիկտատուրայի տապալման և բանվորագյուղացիական իշխանութան հաստատման համար: Բողևիկյան հիմնական սկզբունքային խնդիրներին ոպորտունիստական մոտեցումը, պատերազմի հարցում հստակ լենինյան գրույթները չհասկանալը սոցիալիստական յերիտասարդական կազմակերպութունների համար հանդիսացան վճուհան և ծանր սխալ: Կուսակցութունն ու սոցիալիստական յերիտասարդական միութունները չկարողացան արդարացնել ամենապատասխանատու շրջանում իրենց հեղափոխական ավանգարդի դերը:

1922 թ. հետո թե կուսակցութան և թե կոմսոմոլի ազդեցութունն ավելի յե մեծանում

բանվոր դասակարգի և մասնավորաբար աշխատավոր յերևտասարգության վրա: 10 տարվա պատերազմը (կապիտալիստական Հունաստանը պատերազմն սկսեց 1912 թվից, վորը նրա համար տևեց մինչև 1922 թիվը) Հունաստանը թե տընտեսապես և թե քաղաքականապես ծանր քայքայման հասցրեց: Քաղաքում և գյուղում տիրում եր տնտեսական սուր ճգնաժամ. ժողովրդական տնտեսության քայքայման գուզընթաց մեծ չափերի եյին հասել մասսաների աղքատացումն ու գործազրկությունը: Յեվ այդ տնտեսա-քաղաքական ճգնաժամի հողի վրա արագ կերպով բարձրանում և աճում ե հեղափոխական շարժումը, իր ամբողջ հասակով ծավալվում գյուղացիական շարժումը: Հողի ու ազատության համար վտաքի յելած գյուղացիական մասսաների յելույթները շարունակվում են 1922 թ. մինչև 1924 թիվը, յելույթներ, վորոնք զինված ապստամբությունների բնույթ եյին ստացել մի շարք քաղաքներում: Գյուղացիությունն անցնում ե կալվածատիրական հողերի բռնի գրավման, կալվածատերերի ու նրանց որդանների գյուզից վտարմանը: Այն ժամանակ տիրող Պլատիրասի կառավարությունն որենքով ստիպված յեղավ հաստատել այդ գրավումները՝ վորպես գյուղացիական ռեֆորմ, տարածել այն ռայոնից-ռայոն՝ համա-

պատասխան շրջանի գյուղացիական մասսաների մարտական տրամադրությունների համաձայն: Մյուս կողմից քաղաքում գործադուլների լայն տարածումը, մասնավորաբար 1923 թվի ընդհանուր գործադուլը և 1924 թվի մայիսիական արյունալի դեպքերը նոր առիթ հանդիսացան ավելի ու ավելի սրելու հակամարտությունները բուրժուազիայի և պրոլետարիատի միջև: Այս շրջանում լուծվում են բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխության միջանի հիմնական խնդիրները՝ միավետության անկումը, բուրժուա-դեմոկրատական հանրապետության հուշակումը Հունաստանում, միավետական տարրերի բանակից վտարումը, գյուղացիական ռեֆորմը և այլն: Այդ բոլոր նոր հարաբերությունների առաջացման, աոցիալական տեղաշարժերի շրջանում ե, վոր Հունաստանի կոմյերիտմիությունը կազմակերպչորեն ձևավորվում և վերջնականապես մտնում ե ԿԽՄ-ի մարտական դրոշի տակ:

ՀԱԿԱՄԻԼԻՏԱՐԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՅԲԱՐԻ ԱՌԱՋԱՎՈՐ ԴԻՐԲԵՐՈՒՄ

Հունաստանի կոմյերիտմիության առաջին հիմնադրական համագումարը գումարվեց Մալոնիկ քաղաքում 1922 թվի նոյեմբերի 28-ին: Հունաստանի կոմյերիտմիությունն իր հիմնադրման

առաջին իսկ որերից սկսում ե ակտիվ մասնակցութեան ցուցաբերել որեցոր աճող հեղափոխական յելույթներին: 1923 թ. ընդհանուր գործադուլի ընթացքում Հունաստանի կոմյերիտմիութեանը գտնվում ե մարտնչող պրոլետարիատի առաջին շարքերում, իր հետ տանելով նաև հազարավոր յերիտասարդ բանվորների և բանվորուհիներին: 1924 թվին ծխախոտի արդյունաբերութեան բանվորներին հետ միատեղ Հունաստանի կոմյերիտմիութեանը կազմակերպում ե ծխախոտի յերիտասարդ բանվորներին մասնակցութեանը գործատերերի դեմ մղվող պայքարին: Միաժամանակ ուժեղանում ե կոմյերիտմիութեան հակամիլիտարիստական և հակապատերազմական աշխատանքը: Դեռ նախքան այդ շարժման կազմակերպչական ձևավորումը՝ փոքր-ասիական ճակատում սկսում ե լույս տեսնել հակամիլիտարիստական ձեռագիր «Արվիլա» թերթը, փորը կարևոր դեր ե խաղում բուրժուական բանակի կազմալուծման գործում: 1922 թվին արդեն կազմակերպվում ե հուլյն գիևվորների առաջին ցույցը՝ Ռոդոսոս փաղանում: Կարմիր դրոշակները ձեռներին զինվորները պահանջում եյին իրենց անմիջական ազատ արձակումը զինվորական ծառայութեանից: Այստեղ պետք ե նշել, փոր Հունաստանի կոմյերիտմիութեան փողջ պատմութեանը լի յե

պատերազմի և միլիտարիզմի դեմ մղած պայքարի հերոսական որինակներով: Հունաստանի կոմյերիտմիութեանն իր կազմակերպման առաջին իսկ որերից մասնավոր ուշադրութեան ե դարձրել զինվորներին և նավաստիներին անմիջական պահանջներին ու այդ պահանջներին շուրջը կազմակերպել և դեկավարել ե նրանց պայքարն ընդդեմ միլիտարիզմի՝ բուրժուական բանակը կազմալուծելու նշանաբանի տակ: 1922 թվին հեղափոխական նավաստիների դեկավարութեամբ նավաստիները գիեերով ցույց են կազմակերպում յեվ ջարդ ու փոուր անելով սպայական սների ապակիները՝ պահանջում են 24 ժամվա ընթացքում իրենց ազատ արձակումը:

Այս մասսայական յելույթն այնքան ե սարսափեցնում գորահրամանատարութեանը, փոր զորահրամանատարութեանը հաւկադրվում ե անմիջապես նավաստիների ազատ արձակման հրամանը տալ: 1923 թվին հակառակ այն իրողութեան, փոր պատերազմը դադարում եր, զինվորները դեռ հրացանը ձեռին մնում եյին գորանուցներում: Կոմյերիտմիութեանն այդ պայմաններում հանդես ե գալիս անմիջականորեն գորակոչիկներին զինվորական ծառայութեանից ազատ արձակելու պահանջով, զինվորներին մեջ ծավալելով հակամիլիտարիստական աշխատանք: Այդ կապակ-

ցությամբ Հունաստանի մի շարք քաղաքներում տեղի ունեցան մասսայական զինվորական միտինգներ, իսկ Աթենքի պատերազմական նախարարության շենքի առաջ կազմակերպվեց աննախընթաց զինվորական ցույց: Այդ բոլորից հետո մասսաների ճնշման տակ ռազմական ղեկատարողները Բլասադիրաւր նորից հարկադրվեց ազատ արձակել 1922 թվականի բոլոր զորակոչիկներին:

1925 թվի սկզբներին Հունաստանի աշխատավորական մասսաները դարձյալ գտնվում էին մի յերկրորդ պատերազմի սպառնալիքի առաջ: Առանձնապես Սալոնիկի կոմյերիտմիությունը ծավալում է ուժեղ հակապատերազմական աշխատանք, իր պայքարի մեջ ընդգրկելով վոչ միայն աշխատավոր յերիտասարդության, այլ նաև զինվորների ճնշող մեծամասնությունը: Այդ կապակցությամբ 100-ից ավելի զինվորներ ձերբակալվեցին, վորոնցից 24-ը կոմունիստներն են: Պատապարտվեցին տասնյակ տարիների բանտարկության և աքսորի՝ հունական Եպիրոսի «Կալփակի» կոչված թիարանում: Այնուամենայնիվ այդ պայքարի արդյունքը յեղավ այն, վոր միքանի որից ազատ արձակվեցին 1923 թ. զորակոչիկները: 1924 թվի Աթենքի մայիսյան կյան ցույցերում, — վորոնք արյունալի դեպքերի

վերածվեցին, — յերիտասարդ կոմունիստները գրտնրվում էին պայքարի առաջին շարքերում, ցույց տալով հեղափոխական անձնվիրության փայլուն որինակներ: Այս մասսայական յերկույթների ժամանակ տասնյակ վերափորների և միքանի սպանվածների մեջ էր նաև կոմյերիտական ընկ. Բարասկեվայսիսը:

ՄԻՈՒԹՅԱՆ 2-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ՅԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐԴՉԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՈՒՄԸ

Հունաստանի կոմյերիտմիության 2-րդ համագումարը տեղի ունեցավ Սալոնիկ քաղաքում 1924 թվի մարտի 15-ից 21-ը:

Իր ծագման ու կազմակերպման առաջին տարիներից մինչև 2-րդ համագումարը Հունաստանի կոմյերիտմիությունը ձևավորվել էր հին սոցիալ-դեմոկրատական կազմակերպչական հիմունքներով (տերիտորիալ սկզբունքով կազմակերպված զանազան խմբակներ): Նրա ամբողջ գործունեյությունը սահմանափակվում էր կոմունիզմի սկզբունքների պրոպագանդայով և ագիտացիայով: Հունաստանի կոմյերիտմիությունը բուրժուական կազմակերպչական սկզբունքներով գործաբանային հիմքի վրա վերակառուցելու և գործաբանային բջիջներ ստեղծելու խնդիրն, առաջին անգամ լինելով, քննարկվեց 2-րդ համագումարում:

Սակայն առաջադրված խնդրի կենսագործումը
չափազանց դանդաղ եր առաջ գնում և յերբ
գեներալ Պանգալոսի զինվորական դիկտատուրան
(1925—26) վրա հասավ, անհամեմատ թույլ գտավ
Հունաստանի կոմյերիտմիությունը, վորը սերտու-
րեն չէր շագկապվել բանվոր և չքավոր յերիտա-
սարդական մասսաների հետ: Չնայած դրան, այս
ըրջանում Հունաստանի կոմյերիտական կազմա-
կերպությունն անխնա պայքար ծավալեց իր շար-
քերի թե գաղափարական, թե կադմակերպչական
և թե տեսական ամրացման համար: Նա անողոր
պայքար մղեց իր շարքերը մաքրելու համար
գասակարգայնորեն խորթ ու ոպոտուենիտա-
կան այն տարրերից, վորոնք ուզում էին միա-
նալ 2-րդ Իստերնացիոնալին:

Հունաստանի կոմյերիտմիության այդ ըրջանի
հիմնական խնդիրն եր ակտիվացնել կոմյերիտական-
ներին, նրանց մասնակից դարձնել մարանչող
պրոլետարիատի ամենորյա գասակարգային պայ-
քարին, դաստիարակել նրանց կոմունիզմի վողովյ
հոմունիստական Յերիտասարդական Իստերնա-
ցիոնալի հեղափոխական տրադիցիաներով:

Այս ըրջանում ստեղծվում է հեղափոխական
բուլետյուն: Կովող ուժերը յերեք են՝ ա) խոշոր
բուրժուազիան, բ) մանր-բուրժուազիան և գ) պրո-
լետարիատը՝ չքավոր գյուղացիության հետ միա-

տեղ: 1924 թ. ընկնում է խոշոր բուրժուազիայի
կառավարությունը (Պլաստիրաս) և քաղաքական
ասպարեզի վրա հանդես է գալիս մանր-բուրժու-
ազիան, կազմելով «ձախ» մի կառավարություն՝
Պապանասասիուի գլխավորությամբ: Ինչպես
միշտ, մանր-բուրժուազիան այստեղ ևս հետևողա-
կան է իր պատմական դերին: Նա լուծում է բուր-
ժուա-դեմոկրատական հեղափոխության խնդիր-
ները միայն: Սակայն հեղափոխական մասսաները
գնում են ավելի առաջ: Սրվում է գասակարգա-
յին պայքարը բուրժուազիայի և պրոլետարիատի
միջև: Պրոլետարիատը չքավոր գյուղացիության
հետ միատեղ՝ կռվում է հեղափոխականորեն լու-
ծելու համար բուրժուա-դեմոկրատական հեղափո-
խության հիմնական խնդիրները: Այս ըրջանում
գոյություն ունեյին բոլոր որչեկտիվ պայման-
ները բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխությու-
նը սոցիալիստական հեղափոխության վերածե-
լու համար: Սակայն բացակայում եր մի այլ
Ֆակտոր—թույլ էյին բանվոր գասակարգի հեղա-
փոխական մասսայական կադմակերպությունները,
չկային գասակարգային վճռակա մարտերում կոփ-
ված ու բողբոխահանացած կոմունիստացիություն ու
կոմյերիտմիություն, վորոնք կարողանային կազ-
մակերպել, ղեկավարել ու գլխավորել հեղափոխա-
կանացած մասսաների պայքարը՝ բուրժուազիայի

Իստերնացիոնալ-2

Իշխանութեան տապալման և պրոլետարական զիկ-
տատու ըայի հաստատման համար Հունաստանում:

Ընկ. Բանուսիսը

**ՊԱՆԳԱՆՈՍԻ ԳԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԳՋԱՏԱԿՈՒՄ
ԿՈՓՎՈՒՄ Ե ԶՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Տապալվում է մանր-բուրժուազիայի իշխա-
նութիւնը և 1925 թվականի վերջերը զինվորա-
կան հեղաշրջում է տեղի ունենում, յերկրում
հռչակվում և զինվորական զիկտատուրա՝ Պանգա-
լուսի զեկավարութեամբ:

Արյան մեջ խեղդել հեղափոխական շարժումը,
ցրել բանվոր դասակարգի մասսայական հեղափո-
խական կազմակերպութիւնները, արգելել և բռն-
նի կերպով փակել կոմունիստական մամուլը, որեն-
քից դուրս հռչակել և ջախջախել կոմկուսն ու

կոմյերիտմիութիւնը, բանվորա-գյուղացիական
մասսաների հեղափոխական ավանգարդը, — ահա
Պանգալուսի զիկտատուրայի ձեռք առած միջոցնե-
րը, վորոնցով մասամբ ժամանակավորապես կայու-
նացան բուրժուազիայի զիրքերն ընդդէմ պրոլե-
տարիատի:

Ընկ. Մարտիկիսը

Պետք է ասել, վոր կոմկուսի և կոմյերիտմի-
ութեան համար, վորոնք դեռ արմատներ չունեյին
բանվորա-գյուղացիական լայն մասսաների մեջ,
պանգալուսյան զիկտատուրան մի ուժեղ հարված
էր: Այնուամենայնիվ զիկտատուրայի շրջանը
հեղափոխական կազմակերպութիւնների և առա-
ջին հերթին կոմկուսակցութեան և կոմյերիտմիութե-
ան համար հանդիսացավ իսկական հեղափոխա-

կան աշխատանքի և բուժակտիվության կոփվածութեան տիրանալու մի դպրոց: Գաղտնի աշխատանքի դաժան դպրոցը, աշխատանքն անլեզալ պայմաններում, նշոնակելի չափով նպաստեցին միութեան դադարակալան և կազմակերպչական ամրացմանը՝ միութեան շարքերից մաղելով մանր-բուրժուական, դասակարգայնորեն խորթ տարրերին:

Հունաստանի կոմյերիտմիութեան 3-րդ համագումարը գումարվեց Պանգալուսի դիկտատուրայի սիրապետության ժամանակ, 1925 թվի դեկտեմբերի 25-ից մինչև 31-ը: Համագումարը նշելով կոմյերիտական կազմակերպութեան ներքին վերադարձը և յերիտասարդութեան լայն մասսաների հետ կապված չլինելու հանգամանքը, մշակեց մի շարք կոնկրետ միջոցառումներ, անանլեզալ պայմաններում հեղափոխական մասսայական աշխատանք ծավալելու նորանոր ձևեր ու մեթոդներ:

1926 թվին, սեպտեմբերի 9-ին, Պանգալուսի դիկտատուրայի տապալումից քիչ ժամանակ անց՝ յերբ յերկրում պատրաստվում էր նոր զինվորական հեղաշրջում՝ դեմոկրատական զինվորական զվարդիայի շարքերում, յերբ հանկարծ տարերային կերպով գործի էլին անցնում շարժման դեկավարները՝ միլիտարիստները, — Աթենք քաղաքի յերիտասարդ կոմունիստները՝ անցած յերիտա-

սարդ բանվորների հեղափոխական պայքարի գլուխը, հերոսաբար մարտնչում էլին ֆաշիստական այդ շարժման և Կոնդիլիսի կառավարութեան դեմ: Զինվորական հեղաշրջման այդ որդիակերիսականները գրավում են մեկ սանկ, զինաթափ են անում Ճապոնացիներին յեվ մի քանի ժամ պաշարված դուրսյան մեջ են պահում կենտրոնական հեռագրասունն ու փոստը:

Այդ շրջանը կոմյերիտմիութեան պատմութեան ամենանշանավոր շրջանն է այն տեսակետից, վոր թե անլեզալ աշխատանքի բովը և թե վերջին դեպքերը կոմյերիտմիութեանը զինեցին հեղափոխական ընդհատակյա աշխատանքի փորձով, այն ժամանակ, յերբ արդեն նրա առաջ բացվում էր հեղափոխական մարտերի նոր հորիզոն:

ՅԵՐԿՈՒ ՖՐՈՆՏՈՎ ՄՂՎՈՂ ՊԱՅԲԱՐՈՒՄ ԱՄՐԱՆՈՒՄ Ե ՀՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հեղափոխական շարժումը ջախջախելուց հետո հունական բուրժուազիան կարողացավ մասնակիորեն կայունանալ և ձեռնարկեց իշխելու «դեմոկրատական» ձևերի կիրառմանը: Այդ պայմաններում է, վոր կոմկուսն ու կոմյերիտմիութեանն անցան լեզալ աշխատանքի՝ սկսեց լույս տեսնել հեղափոխական մամուլը: Այս շրջանում կոմյերիտմիութեանը տանում է ուժեղ մասսայական աշխատանք, ուժեղանում և ամրանում է կազմակերպչու-

րեն: Իսկ այս ժամանակաշրջանի նրա ամենակարևոր նվաճումն այն է, վոր նա արդեն թեակոխում է գործարանային բջիջների հիման վրա վերակառուցվելու, հեղափոխական մասսայական կազմակերպչական աշխատանք ծավալելու շրջանը, ամրանալով արդյունաբերության հիմնական միավորներում:

Պանգալուսի գիկտատուերայի անկումից հետո, 1927 թվականին, փետրվարի 5-ից—6-ը գումարվեց կոմյերիտմիության մի կոնֆերենցիա. 1927 թվի փետրվարյան այդ կոնֆերենցիան բացառիկ նշանակություն ունեցավ վորչ չունաստանի կոմյերիտմիության պատմության մեջ: Փետրվարյան կոնֆերենցիայի վորոշումները նշանավոր դեր խաղացին լիկվիդարիստների դեմ մղվող պայքարում յե՛վ ապա այդ կոնֆերենցիայում առաջին անգամ լինելով դրվեց մասսայական աշխատանքի, կոմյերիտմիությունը բանվորական մասսայական յերիսասարգական կազմակերպության վերածելու խնդիրը, աջ ուպորտունիզմի, սեկսանսիզմի դեմ պայքարի ծավալման, կազմակերպության սահմանափակվածության հաղթահարման խնդիրները: Փետրվարյան կոնֆերենցիայի վորոշումներն այդ տեսակետից չունաստանի կոմյերիտ կազմակերպությունների համար վճռական շրջադարձի սկիզբ հանդիսացան:

վորովհետև դրանք հիմք ծառայեցին բանվորագյուղացիական յերիտասարգության տնտեսական և քաղաքական պայքարը կազմակերպելու և ղեկավարելու գործում: Դրանից հետո յե, վոր բոլոր քիչ թե շատ նշանակալից գործադուլային մարտերում, միտինգներում, վորոցային ցույցերում և գյուղացիական հեղափոխական յելույթներում չունաստանի կոմյերիտմիությունը վոր միայն գանվում է պայքարի առաջին գծում, այլև իբ հետ է տանում նաև բանվորագյուղացիական յերիտասարգական լայն մասսաների:

1927 թվականին, ծխախոտի գործատերերի հայտարարած մեծ լոկաուտի որերին, յերիտասարգ ծխախոտագործ բանվոր-բանվորուհիները Սալոնիկ, Դրամա և Կալպա քաղաքներում չունաստանի կոմկուսի և կոմյերիտմիության ղեկավարությունը հերոսաբար պայքարեցին գործատերերի, վոստիկանություն և գործադուլաբեկ ֆաշիստների դեմ: Ծխախոտագործ բանվորների ընդհանուր գործադուլի ամբողջ ընթացքում (հունիս 1928 թ.), վորն ընդգրկեց և ուրիշ արդյունաբերական ճյուղերի բանվորներին, կոմյերիտմիությունը պայքարի առաջին գծում էր: Նա անմիջականորեն ղեկավարում էր 60.000 գործադուլավորների մեջ 25.000 կազմող յերիտասարգ բանվոր-բանվորուհիների գործադուլային պայքարը՝ դրանց համար

հատկապես մշակված տնտեսա-քաղաքական պահանջների հիման վրա:

Որեցոր ծավալվող գործադուլային շարժման հուժկու ալիքն (1929 թվին) իր մեջ է ներգրավում բանվորների ամենահետամնաց և անկազմակերպ նորանոր շերտեր (գործադուլներ Լավի-րոնում, Ելեվսինայում, Ստրատոնիկիսում և Պիրեյի քիմիական արդյունաբերության միավորներում և այլն): Այդ գործադուլներին մասնակցում են 60,000 բանվոր-բանվորուհիներ, վորոնցից 20,000-ից ավելին յերիտասարդ բանվորներ ու բանվորուհիներ: Նրանք կոմյերիտմիության դեկավարությամբ հերոսաբար կռվում են իրենց տնտեսա-քաղաքական շահերի համար: Այս մարտերում Հունաստանի կոմյերիտմիությունն արդարացրեց բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդական մասսաների հեղափոխական ավանգարդի և առաջամարտիկի իր մարտական կոչումը: Այս մարտերում Հունաստանի կոմյերիտմիությունը ձեռնարկում է հսկա մասսայական աշխատանքի, նշանակալից քայլեր է անում դեպի առաջ՝ բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդությունը նվաճելու ուղղությամբ:

1928 թվին Հունաստանի կոմյերիտմիությունը կազմակերպում է աշխատավոր յերիտասարդության սեղական համագումարներ Սալոնի-

կում, Աթենքում, Վոլոսում, Քսանդիում, Իրակլինում (Կրետե կղզում՝ նավահանգիստ քաղաք) և այլն, վորոնց մասնակցում են 800 ներկայացուցիչներ՝ ընտրված 8000 կազմակերպված և անկազմակերպ յերիտասարդ բանվորների և բանվորուհիների կողմից:

Աշխատանքի այդ վորձից հետո նույն տարին կոմյերիտմիությունը բաց է անում նոր կամպանիա առանձին աղյուլաբերական նյութերի յերիտասարդ բանվորների կոնճերենցիաներ կազմակերպելու լողունգով: 16 վայրերում յերիտասարդական կոնֆերենցիաներ են կազմակերպվում, վորոնց մասնակցում են 940 ներկայացուցիչներ՝ ընտրված 7000 բանվոր-բանվորուհիների կողմից:

1928 թ. յերիտասարդների միջազգային ուղև (ՄՅՈՒԴ) նախապատրաստության ընթացքում կազմակերպվեցին յերիտասարդների տեղական համագումարներ (25 ոգոստոս) Բիլբիսում, Աթենքում, Սալոնիկում, Կավալայում, Ադրինիոնում և մի շարք ուրիշ քաղաքներում, վորոնք արգելվեցին ֆաշիստական վոստիկանության կողմից: Այս կապակցությամբ ձերբակալվեցին համագումարին մասնակցող բազմաթիվ յերիտասարդ պատգամավորներ և բանվորներ:

Հունաստանում ՄՅՈՒԴ-ը, վորպես միջազգային բանվոր յերիտասարդության հեղափոխա-

կան համերաժուրայան յե՛վ պայքարի ուր, տն-
վում եւ դեռ 1920 թվականից, այն որվանից,
յեր դեռ Հունաստանի կոմյեւրիստիւրայունը՝ վոր-
պես այդպիսին կազմակերպուրեն չեւ ձե՛վա՛վոր-
ված: Յե՛վ քանի Հունաստանի կոմյեւրիստիւր-
թյունը զարգանում ու զորանում եւ, ՄՅՈՒԴ-ի
տոնակատարությունը զանում եւ յերիտասարդ
բանվորներէ, գյուղացիներէ, զինվորներէ եւ նա-
վաստիներէ հեղափոխական համերաշխության եւ
զասակարգային թշնամու զե՛մ միասնական հե-
ղափոխական յելու՛թներէ ուր:

ԿԻՄ-ի մարտական նշանաբաններով 1927 թ.
ՄՅՈՒԴ-ի տոնակատարությանը մասնակցեցին
մոտ 13.000 յերիտասարդ բանվոր ցուցարար-
ներ, 1928—29 և 30—31 թվականներին, ՄՅՈՒԴ-ի
տոնակատարության նախորդակին, Հունաստանի
կոմյեւրիստիւրթյունը կազմակերպեց աշխատավոր
յիրիտասարդներէ մասսայական համագումարներ
և կոնֆերանսներ, վորոնք կրում եյին բացաբ-
ձակ հակամիլիտարիստական և հակապատերազ-
մական բնույթ:

ԽՍՀՄ-ի ՅԵՎ ՉԻՆԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈՒՍՈՒԹՅԱՆ ՊԼԵՏՊԼԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԴԻԲԵՐՈՒՄ

Կոմյեւրիստիւրթյունը նախաձեռնեց եւ կազ-
մակերպեց մի կամպանիա՝ չինական հեղափո-

խության և ԽՍՀՄ-ի պաշտպանության համար
իմպերիալիստական ինտերվենցիայի զե՛մ հեղա-
փոխական պայքար ծավալելու լողունով: Այս
կամպանիայի շուրջը մորիլիդացիայի յենթարկ-
վեց 10.000-ից ավելի բանվոր և գյուղացի յերի-
տասարդություն: Նա կազմակերպել եւ նաև կամ-
պանիաներ՝ Բալկաններում տիրող ֆաշիստական
տեսակցիայի զե՛մ, մասնավորաբար Հարավ-Սլավիայի
միլիտարիստական, ֆաշիստական դիկտատուրայի
զե՛մ. նա մորիլիդացիայի յե յենթարկել Հունաս-
տանի աշխատավոր յերիտասարդությանը՝ Հա-
րավ-Սլավիայի, Բուլղարիայի, Ռումինիայի կոմ-
յեւրիստական կազմակերպություններէ հեղափո-
խական պայքարը ֆաշիզմի տեռորից պաշտպա-
նելու նշանաբանի տակ:

Շատ, զեպքերում յերբ իմպերիալիստա-
կան պետություններն ազգամանավերն այցելել
են հունական նավահանգիստները, Հունաստա-
նի կոմյեւրիստիւրթյունն այստեղ ևս հանդես
ե յեկել իր հեղափոխական մասսայական աշխա-
տանքով, կտավելով նավաստիներէ հեա, նրանց
ըջանում տանելով հեղափոխական ազիտացիա՝
նրանց մայրենի լեզվով հրատարակված կոչերէ,
թուղքիկներէ միջոցով, հիշեցնելով նրանց հեղա-
փոխական ինտերնացիոնալիստական պայքարի,
միասնական հեղափոխական հակաիսի անհրա-

ժեհարժուներ՝ դասակարգային թշնամու և իմ-
պերիալիստական պատերազմի դեմ, ԽՍՀՄ-ի և
չինական հեղափոխութեան պաշտպանութեան հա-
մար:

ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐ- ՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍՏԵՂԾՈՒՄԸ

Հունաստանի կոմյերիտմիութեան աշխատանքն՝
իր հեղափոխական գործունեյութեանն ուժան-
դակող մասսայական, յերիտասարդական կազ-
մակերպութեաններ ստեղծելու ուղղութեամբ՝
սկսվում է հատկապես 1927 թվի փետրվարյան
կոնֆերենցիայից հետո: Այդ տարվա ընթացքում
է, վոր հիմնվում է յերիտասարդների հակաՃաւիս-
տական պահակախմբերի կազմակերպութեանը
(մոտ 700 անդամներով): Այդ կազմակեր-
պութեանը մասնավորապես կապալա քաղաքում
նշանակալից դեր խաղաց հակահեղափոխական
ուսուցիչի և Ֆաշիստական կազմակերպութեան-
ների դեմ մղվող պայքարում (նացիոնալ-դեմո-
կրատական յերիտասարդական կազմակերպու-
թեան դեմ և այլն):

Սակայն այս կազմակերպութեանն իր հիմնա-
դրութեան հենց սկզբից առանձնացած մի խմբի
վերածվեց՝ ինչ-վոր տեւորիստական ձգտում-
ներով: Յեզ հենց դրա համար էլ նրա գոյու-

թեանը յերկար չտևեց և վորպես կազմակերպու-
թեան շուտով լուծարքի յենթարկվեց:

Այնուհետև կոմյերիտմիութեանն իր աշխա-
տանքը լայնորեն զարգացրեց արհմիութեաննե-
րում, նրանց կից յերիտասարդական սեկցիաներ
ստեղծելու ճանապարհով: Սակայն, ինչպես այդ
ցույց տվեց հետագայի փորձը, յերիտասեկցիա-
ների կազմակերպումը, չնայած նրանց շոշափելի
նվաճումներին, մի շարք պատճառներով չտվեց
պահանջված արդյունքը: Յեզ այստեղ է, վոր ի
հայտ է գալիս կոմյերիտմիութեան աշխատանքի
դիւստիւթութեանը: Այդ թերութեանն այն
էր, վոր արհմիութեաններում գոյութեան ունե-
ցող յերիտասարդական կոմիտեաները դեռ չունե-
ին գործարանային հիմք և լուրջ կերպով չէին
դրադվում յերիտասարդ բանվորների և բանվո-
րուհիների առողյա տնտեսական պայքարի կազ-
մակերպման գործով, այդ պայքարն իր քաղա-
քական բարձրութեանը հասցնելու գործով: Այս
ասպարեզում, հակառակ վերջին շրջանում նշվող
մի շարք հաջողութեաններին, Հունաստանի կոմ-
յերիտմիութեան առաջ դեռ մինչև որս էլ դրված
էն հակայական խնդիրներ, վորոնց վճռական
լուծումից է կախված բանվոր յերիտասարդու-
թեան մեծամասնութեանը կոմյերիտմիութեան
հեղափոխական դրոշի շուրջ համախմբելը:

**ՀԱՎԱՄԻԼԻՏԱՐԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՅԲԱՐԻ ՓԱՅՆՈՒՆ
ՈՐԻՆԱԿՆԵՐ**

1927 թվին արևելյան Մակեդոնիայի կոմյե-
րիտական կազմակերպությունը լայն ազիտացիա
յե մղում, պահանջելով 1926 թ. դորակոչված
1905 թվի ծնվածներին ազատ արձակումը: Յեվ
կոմյեբիտմիության տեղական զինվորական կազ-
մակերպության ղեկավարության ներքո՝ հունա-
կան բանակի Զ-րդ դիվիզիայի բոլոր զորամասերը
շարժվում են դեպի զիվիզիայի շտաբը (Իրամա
բաղաբում), պահանջելով իրենց անմիջապես ազատ
արձակելը: Զինվորական մասսաների հեղափոխա-
կան շարժման ճնշման տակ կառավարությունը
հարկւզգրվեց վոչ միայն ազատ արձակել նրանց,
այլ յեվ 1905 թվին ծնված բոլոր զինվորներին
ամբողջ հունական բանակում: Այստեղ կարևոր
ե ընդգծել այն հանգամանքը, վոր զինվորների
այդ հեղափոխական յելույթից հետո կառավարու-
թյունը չհանդգնեց նույնիսկ վորեմե զինվորի
հանձնել զինվորական դասարանի չինչպես այդ կա-
րելի յեր սպասել ուրիշ առթիվ: Նույն տարին Ա-
թենք քաղաքի հեծելազնդի դպրոցում խոռվու-
թյուն ծագեց ուսանող զինվորների մեջ՝ նորից զորա-
կոմյեբիտմիության հիման վրա: Այստեղ ևս զին-
վորները կրկնակի հաղթանակ տարան, իրենց գո-
րացրման գուզընթաց հարկադրելով զինվորա-

կան ասիանավորներին՝ ազատ արձակել նայեմ
այն կոմունիստ զինվորներին, վորոնք ձեբբակալ-
վել եյին իբրեմ խոռվարարության պարագրուխ-
ներ: Հակամիլիտարիստական շարժումը մասնա-
վորապես ուժեղացավ զինվորների և նավաստի-
ների սնունդի բարելավման համար բանակում
կոմյեբիտմիության ծավալած պայքարի հիման
վրա:

1928 թվի հունվարի 6-ին 110 բանտարկված
նավաստիներ ճնամատաթմոյի» բանտում (վորոնց
մեծամասնությունը բանտարկված եր հակամի-
լիտարիստական աշխատանքի համար) սպլու-
տամբում են վատ սնունդի դեմ և մասսայակա-
նորեն խցիկների պատուհանից դուրս են շար-
տում իրենց բերված վորզնոտած ճաշը: Սպլուտամբ
բանտարկյալների դայրույթն իր գազաթնակետին
եր հասել: Խցիկներից լավում են հեղափոխական
բացականչություններ:

Տեանելով այդ բանտի պահակախմբի սպանե-
րից մեկն, անմիջապես զինելով նավաստիներին
մի ջոկատ, գնում ե բանտում «կարգը վեբակակո-
նելու համար»... Սակայն ապստամբած բան-
տարկյալնավաստիները զինված յերկաթներով ջո-
կատը դիմավորում են հեղափոխական վեբոտագին
բացականչություններով:

«Կորչի բուբոնական հայրենիքը» — լավում ե
խցիկներից:

Սպան հրամայում ե ջոկատին:

— «Կրակ»:

Ջոկատը հրաժարվում ե կրակելուց:

— «Կեցցե կոմունիստական կուսակցությունը», «Կեցցե կոմյերիտմիությունը», բացականչում են բանտարկյալները, և մինչ սպաները կատաղում են իրենց համար անսպասելի այդ յերեւոյթի առաջ, ջոկատը յեղբայրանում, միանում ե ապրտամբած իր դասակարգային յեղբայրներին: Յեվ յեղբայրացման այդ պահին յերկու կողմից ել թնդում են «Ինտերնացիոնալի» մարտական հրնշյունները.

«Յեղի՛ր, ում կյանքը անիծել ե,
Ով ետս ե, մեկ ե յեվ usուկ...

Արդեն վառվում են մեւ արհեր,

Արդեն կովի յեմք սեմք ձգում:

ՊԱՅԳԱՐ ԼԻԿՎԻԴԱՐԻՋՄԻ ԴԵՄ ԿՈՄԻՆՏԵՐՆԻ ԳՄԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

1927 թվին, Պանդալոսի ղեկատարուրայի անկումից հետո, կուսակցության և կոմյերիտմիության մեջ յերևան յեկավ լիկվիդատորիստական մի խումբ Փոլյուփոլյուսի գլխավորությամբ (Հունաստանի կոմկուսի այդ ժամանակվա կենտկոմի քարտուղարը): Այս խումբն ըստ եյուլթյան

ուներ աջ ուղորտունիստական ծրագիր և սրբութարիատի հեղափոխական շարժման ամենահիմնական սկզբունքային հարցերի շուրջը տարաձայնվում եր կուսակցության և Կոմինտերնի լենինյան դրուլթների հետ: Հետագայում նա վերջնականապես անջատվեց կոմունիստական կուսակցությունից՝ զարգանալով ու վերածվելով հակահեղափոխական արոցկիստական մի հոսանքի:

Հունաստանի կոմկուսի շարքերում լիկվիդարիստական շարժման ի հայտ գալու շրջանում Հունաստանի կոմյերիտմիության ամենակարևոր և բնորոշ աշխատանքներից մեկն այն ե, վոր նա կուսակցության հետ միասին, նրա հետ կողկողի յեվ նրա դեկավարությամբ կազմակերպչական ու գաղափարական անողոք պայքար մղեց լիկվիդարիստների դեմ, գտեց իր շարքերն անհարազատ, ուղորտունիստական քայքայիչ տարրերից, ամրացրեց կազմակերպության մեջ գործարանային սկզբունքով բջիջային սխտեմը և մեկ քայլ կատարեց դեպի առաջ՝ մասսայական կազմակերպություն դառնալու ուղղությամբ:

ԲԱՌԻԿԱԿՆԵՐԻ ՎՐԱ

Հունական կապիտալիզմի մասնակի կայուացումը յերկար շտեկեց: 1928 թ. վերջերից սկսում են յերևան գալ տնտեսական ճգնաժամի առաջին

նշանները, փորոնք արտահայտվում են ամենից առաջ գյուղատնտեսական մթերքների գները անկման մեջ: 1929 թվին տնտեսական ճգնաժամը ծավալվում է՝ ընդգրկելով յերկրի վողջ տնտեսութ-
թյան բոլոր ճյուղերն անխտիր: Ճգնաժամի հե-
տևանքով վատթարանում է բանվորա-գյուղացի-
ական մասսաների տնտեսական դրուժյունը՝
սաստականում է յերիտասարդների և յերեսխաների
շահագործումը և այդ հողի վրա ավելի ուժեղ է
սկսում հեղափոխական շարժման վերելքը քաղա-
քում և գյուղում: Գործազուլային մարտերն
ստանում են լայն ծավալ:

1929 թվին գործազուլ են անում 60.000 բան-
վորներ, փորոնցից 20.000-ից ավելին՝ յերիտա-
սարդ բանվոր-բանվորուհիներ: Այս շրջանում
արագ կերպով բարձրանում է կոմյերիտմիության
մարտունակութունը: 1929 թվի հոկտեմբեր
ամսին է, փոր տեղի ունեցան Տասոս կղզու
ծխախոտագործ բանվոր-բանվորուհիների հեղա-
փոխական յելույթները, փորոնք ընտրոշում են
հեղափոխական շարժման նոր ետապը: Տասոս
կղզու ծխախոտագործ հեղափոխական բանվորները
պայքարի ամենաբուռն շրջանում գրավում են
կղզու նավահանգստում յարսխած նավերը յեմ
փաղցարում են կազմակերպում դեպի Կավալա
փաղաք, քաղաքապետությունից պահանջելով

անհապաղ բավարարել իրենց պահանջները: Իրա-
նից միքանի շաբաթ հետո Ազրինիոնի գործազուլ
պրոլետարները փողոցային պայքարում բուրժու-
ազլայի հակահեղափոխական ուժերի դեմ կանգ-
նեցրին բառիկադներ, փորտեղ անազլին դեր կա-
տարեց կոմյերիտմիությունը՝ ցուցաբերելով հե-
ղափոխական անձնագոհության որինակներ: Այ-
նուհետև 1930 թվի դեկտեմբերին և 1931 թվի
հունվար-փետրվար ամիսներին՝ գործազուլության
դեմ պայքարի միջազգային որվա կապակցու-
թյամբ կազմակերպված հեղափոխական յելույթ-
ներին մասնակցեցին ավելի քան հինգ հազար
յերիտասարդ բանվոր-բանվորուհիներ: 1931 թվին
հացագործ բանվորների գերծազուլի ու նույն
տարվա նոյեմբեր ամսին հինգ հազար կոշկակար
բանվորների գործազուլի ընթացքում, Սալոնիկի
1000 ուսանողների և Պատրաս քաղաքի շամչի
արտադրության մեջ աշխատող 1200 բանվոր-
ների գործազուլներում, 1932 թ. մայիս—հուլիս
և դեկտեմբեր ամիսների և բոլոր այլ կարևոր գործա-
զուլային հեղափոխական մարտերում յերիտա-
սարդ բանվոր-բանվորուհիները Հունաստանի
կոմյերիտմիության մարտական լողունգներով
առաջադրում էյին իրենց հատուկ տնտեսա-
քաղաքական պահանջները և ակաիվորեն մաս-
նակցում գործազուլային կոմիտեներին, հաճախ

լինելով գործադուլները և միտինգները պրոլետարական ինքնապաշտպանության առաջավոր պոստում: Աշխատավոր յերիտասարդության աճող ակտիվությունը, նրա տեսակարար կռիվ բարձրացումը պրոլետարիատի դասակարգային մարտերում ավելի ու ավելի յե աչքի ընկնում վերջին տարիների ընթացքում: 1929—30, 1931 և մասնավորաբար 1932—33 թ. թ. արդեն բանվոր և աշխատավոր յերիտասարդության կոմիտեները, հեղափոխական պրոֆմիություններին կից կոմիտեները սույց են տալիս իրենց կազմակերպված դեմքը, կոմյերիտմիության ղեկավարությամբ հանդես են գալիս պաշտպանելու բանվոր յերիտասարդության հատուկ շահերը կազմակերպելով ու ղեկավարելով առանձնապես յերիտասարդական գործադուլները: Այսպես, Լավրիտնում, Խաշի դիմուլայի մետաղագործարանում (Սալոնիկ քաղաքում), Սուֆլի քաղաքի տեքստիլ գործարաններում և «Վալսո» կոշիկի գործարանում, ինչպես նաև մի շարք ուրիշ ձեռնարկություններում կոմյերիտմիությունը հարյուրավոր յերիտասարդ բանվոր-բանվորուհիներ եր ընդգրկել գործադուլային պայքարի մեջ: Յերիտասարդ գործադուլավորները տնտեսական պայքարով չեն սահմանափակվում: Նրանք իրենց քաղաքական պահանջներն են դնում բուրժուազիայի և նրա

իշխանության առաջ: Բնորոշ ե «Վալսո» գործարանի բանվորների պահանջը՝ Հունաստանի կոմյերիտմիության կենտրոնական որդան «Նեո-լես» («Յերիտասարդություն») թերթը՝ գործարանում ազատ տարածելու մասին:

ՀԱԿԱՌԱԿ ՎՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԳԵԼԷԻՆ

1929 թվի ՄՅՈՒԴ-ի տոնակատարությունից մեկ շաբաթ առաջ (ոգոստոսի 25-ին) Հունաստանի մի շարք քաղաքներում կազմակերպվեցին մասսայական յերիտասարդական համագումարներ, վորոնց մասնակցեցին 6000-ից ավելի յերիտասարդ բանվորներ և բանվորուհիներ: 1930 թվին Կալավա քաղաքում վորոշվեց հրավիրել համագումար: Կոմյերիտմիության ղեկավարությամբ կազմակերպված միտինգների, հավաքութիւնների միջոցով մորելիդացիայի յենթարկվեց 4000-ից ավելի յերիտասարդ բանվոր: Սակայն վոստիկանությունն արգելեց համագումարը: Այն ժամանակ համագումարը տեղի ունեցավ անլեզալ կերպով: Յեվ 700-ի մոտ յերիտասարդ ու չափահաս բանվորներ հետևում եյին համագումարի աշխատանքներին, պաշտպանելով այն վոստիկանության հարձակումներից: Բացի դրանից կազմակերպվեցին յերկու յերիտասարդական կոնֆերենցիաներ, — ծխախոտի և կաշվի բանվոր-

ների: Իսկ 1929 թվի սկզբներին, Համահունական բանվորների միացյալ համագումարից հետո, կոմյերիտմիությունը կազմակերպեց բանվոր յերիտասարդների առաջին Համահունաստանյան կոնֆերենցիան:

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՖԻԶԿՈՒԼՏՈՒՐԺՄԱՆ ՀԻՄՆԱԳԻՐ

Կոմյերիտմիության կարևորագույն հաջողությունների շարքին են պատկանում բանվորական ֆիզկուլտշարժման ստեղծման և կազմակերպման գործում ձեռք բերած նվաճումները: Բանվորական ֆիզկուլտուրայի ֆեդերացիան (Կարմիր Սպորտիստերնի սեկցիա) իր կազմակերպումից մինչև այժմ ել գտնվում է Հունաստանի կոմյերիտմիության անմիջական ղեկավարության տակ: Ֆիզկուլտուրայի բանվորական կազմակերպությունները կոմյերիտմիության համար հանդիսանում են այն կարևորագույն լծակը, վորով նա ֆաշիստական մարզական կազմակերպությունների շարքերից պոկում է հազարավոր աշխատավոր յերիտասարդների և նրանց մասնակից է դարձնում հեղափոխական շարժման:

Բանվորական ֆիզկուլտկազմակերպությունն իր մասնաճյուղերն ունի Հունաստանի զրեթե բոլոր գլխավոր քաղաքներում և գյուղերում:

Նա իր շարքերում ներկայիս ընդգրկում է մոտավորապես 4500 ֆիզկուլտուրնիկներ:

Բանվորական ֆիզկուլտկազմակերպությունը սկսեց ծավալել մասսայական աշխատանք: Բեռլինի յերկրորդ միջազգային Կարմիր Սպարտակիզային մասնակցելու նշանաբանի տակ՝ նա մոբիլիզացիայի յենթարկեց 10.000-ից ավելի հույն, հրյա և հայ ֆիզկուլտուրնիկներ: 1930 թվականին, զատկվա յերկրորդ որը (ապրիլ) կազմակերպվեցին «Կարմիր հանդիպումներ» ամբողջ Հունաստանում, վորոնց մասնակցություն բերին հազարավոր յերիտասարդ բանվորներ: Նույն տարվա հուլիս—ոգոստոս ամիսներին Վոլոս քաղաքում տեղի ունեցավ Աթենք—Վոլոսի հանդիպումը: Այդ հանդիպումը վերջում կոմկուսի և կոմյերիտմիության հեղափոխական լուգուններով և կարմիր դրոշակներով մարտական ցույցի վերածվեց: Այս ցույցին մասնակցեցին 1500-ից ավելի յերիտասարդ բանվորներ, վորոնցից 70—80 հոգին գինվորներ: Ցուցարարներն առաջ են շարժվում Վոլոս քաղաքի խոշորագույն պողոտաներից մեկով՝ ճանապարհին ավելի խտանում են ցուցարարների շարքերը: Հեղափոխական ֆիզկուլտուրնիկներին այդ մարտական յերույթի դեմ շարժման մեջ են դրվում պետական գինյալ ջուկատները, վորոնք զազանաբար հարձակվում են

հեղափոխական ցուցարար Ֆիզկուլտուրնիկները վրա:

Բնորոշ ե հետևյալ մոմենտը.—յերբ Ֆաշիստ վոստիկանները հարձակում են գործում կարմիր դրոշը պահպանող ընկերոջ վրա՝ նրանից այն խելու նպասակով, ցույցին մասնակցող զինվորները դրուակակրին պաշտպանում են վոստիկանության հարձակումից: Յուրյի ընթացքում ձերբակալված 31 Ֆիզկուլտուրնիկներին 19-ը հասուկ որեմի խախտման հանցանքով դասապարսվեցին 325 ամսվա բանտարկության յեմ ամսով:

1934 թ. Մոսկվայի Համաշխարհային սպարտակիազային լավագուշն ցուցանիշներով մասնակցելու նշանաբանով Հունաստանի բանվորական Ֆիզկուլտ-ֆեդերացիան ներկայիս ծավալում ե լայն մասսայական աշխատանք: Արդեն տեղի յեն ունեցել քաղաքային և շրջանային սպարտակիազաներ: Բանվորական Ֆիզկուլտ-ֆեդերացիայի հեղափոխական գործունեյության ուժեղացման հետ միասին սաստկանում ե նրա դեմ ֆաշիստական սպիտակ տեռորը: Բանտարկում ու աքտորում են հեղափոխական Ֆիզկուլտուրնիկներին, զինված հարձակում են գործում նրա կազմակերպությունների գրասենյակները վրա, շարդ ու փշուր անելով Ֆիզկուլտ բոլոր պիտույք-

ները (Սթենք, Պիրեա, Բիլիքս, Վոլոս և այլն): Սակայն հակառակ կապիտալի տեռորի՝ կոմյերիսմիությունը ծավալում ե իր աշխատանքները խտացնելով հեղափոխական Ֆիզկուլտուրնիկները շարքերը:

ԿՈՍՅԵՐԻՑՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԼՅԲԼՐՈՒՄ Ե ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՆՇՄԱՆ ԴԵՄ

Ինչպես բոլոր կապիտալիստական պետությունները, կապիտալիստական Հունաստանը ևս վարում ե յերկրում ապրող ազգային փոքրամասնությունները ճնշելու դաժան քաղաքականություն:

Հունաստանի բուրժուազիան գործադրում ե կուլտուրական և քաղաքական ճնշում՝ հելլենացներու, իբ ազգի մեջ ձուլելու համար ազգային փոքրամասնությունները (մակեդոնացիներ, թյուրքեր, հայեր, հրյաներ): Նա ազգամիջյան ատելություն ու թշնամություն սերմանելով ազգային փոքրամասնությունների մեջ, փորձում ե քայքայել ազգային փոքրամասնությունները: Անտիսեմիտական շարժումը Հունաստանում պաշտպանվում և ղեկավարվում ե հույն բուրժուազիայի կողմից և առանձին շրջաններում (Մակեդոնիսյում) ստանում ե ջարդերի և տեռորիստական վայրագ ակտերի բնույթ: Մակեդոնիայի նահան-

գապետ Ղոնադասի հսկողութեան տակ ազգայնական ֆաշիստական կազմակերպութիւնները (ուսանողները ազգայնական միութիւն, «Նլա») ազգայնական միութիւն (ՆԵՆ), «Սիդիբա Իրինի» («Յերկաթյա խաղաղութիւն») և այլն) հրկիզում, այրում ու փչացնում են ամբողջ հրեյական գաղթակայանները, առանց կանգ առնելու կանանց և մանուկների սպանութեան առաջ (Սալոնիկ 1931 թ.): Ճնշված ազգային փոքրամասնութիւնների յերիտասարդութիւնն ավելի սուր կերպով ե զգում ազգային և դասակարգային շահագործման սաստկութիւնը: Ավելի վատ ե այն յերիտասարդների կացութիւնը, վորոնք գնում են բուրժուական բանակում ծառայելու: Միլիտարիստներն անասունի նման են վերաբերվում նրանց հետ, հայհոյանք, ծեծ և տաժանակիր աշխատանք—ահա նրանց «դաստիարակելու» բուրժուական մեթոդները: Հունաստանի կոմկուսն ու կոմյերիտմիութիւնը միակ հեղափոխական կազմակերպութիւններն են, վորոնք պայքարում են ազգային փոքրամասնութիւնները կապիտալիստների լծից լիակատար ազատագրելու համար:

Սակայն այստեղ պետք ենշել այն իրողութիւնը, վոր չնայած գոյութիւն ունեցող նպաստավոր պայմաններին, կոմյերիտմիութիւնը չկարողացավ իր շարքերը նվաճել ազգային փոքրամասնու-

թիւնները աշխատավոր յերիտասարդութեան լայն մասաներին, կազմակերպել ու ղեկավարել նրանց պայքարը հունական կապիտալիզմի և ֆաշիստական տեռորիստական ակտերի դեմ: Այս—Հունաստանի կոմյերիտմիութեան աշխատանքի հիմնական թերութիւններից մեկն ե: Սակայն վերջերս աշխատանքի այս ասպարեզում ևս յեղան դրական առաջին քայլերը և ձեռք բերվեցին վորոշ հաջողութիւններ: Մյուս ազգային փոքրամասնութիւնների հետ համեմատած՝ կոմյերիտմիութեան կազմակերպչական և գաղափարական ազդեցութիւնն ավելի արագ կերպով ծավալվեց հրեյաների և հայերի մեջ՝ մասնավորաբար հեղափոխական վերելքի շրջանում: Կոմյերիտմիութեան աշխատանքի շնորհիվ եր, վոր այդ փոքրամասնութիւնների բանվոր և աշխատավոր յերիտասարդութեան շարքերից առաջ յեկան հեղափոխական պայքարի լավագույն մարտիկներ, վորոնք բարձր են բռնում ԿԻՄ-ի մարտական ինտերնացիոնալիզմի դրոշը:

1931, 1932 և 1933 թ. թ. հրեյաների շրջանում, վորպես յերիտասարդական բանվորական կազմակերպութիւն, գործում եյին 4—5 ֆիզկուլտ խմբեր, վորոնք մտնում եյին Հունաստանի ֆիզկուլտ-բանվորական ֆեդերացիայի մեջ, ղեկավարվելով կոմյերիտմիութեան կողմից:

Հայ աշխատավոր յերիտասարդութեան մեջ ևս տարվեց զգալի հեղափոխական մասսայական կազմակերպչական աշխատանք: Վորի վորպես արդյունք այսօր Հունաստանի բանվորական ֆիզկուլտուրայի ֆեդերացիայի շարքերում պաշտոնապես կա ու գործում է ՀԲՄՄ (Հայ Բանվորական Մարզական Միութիւն) իր մոտ 200 անդամներով: Այդ միութիւնն 1932 թ. ուներ 7—8 մասնաճյուղ Հունաստանի ամենագլխավոր քաղաքներում՝ Աթենք, Պիրեա, Իրաքլիոն (Կրեաե կղզու նավահանգիստ քաղաք), Սալոնիկ, Բասնդի և այլն: ՀԲՄՄ-ը կազմակերպվեց 1928 թ. փետրվարի վերջերին: Ֆաշիստական ՆՄԸՄ-ից (Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւն) դուրս յեկած մի խումբ բանվորական հակաֆաշիստական և հակադաշնակցական տարրերի նախաձեռնութեամբ: 1929 թվին կոմյերիտմիութեան ղեկավարութեամբ գումարվեց ՀԲՄՄ-ի առաջին համագումարը:

Հունաստանի կոմյերիտմիութեան և բանվորական ֆիզկուլտուրայի ֆեդերացիայի բոլոր հեղափոխական յերույթներում հայ. բան. յերիտասարդ ֆիզկուլտուրիկները գտնվում եյին և գտնվում են պայքարի առաջին գծերում: Պիրեա քաղաքի մայրամեկյան ցույցերին, (1929), 1930 թվի ապրիլ ամսի կարմիր հանդիպումներում՝ Կալիթեիայում (Աթենք) արվարձանի շրջանային սպարտակիազա-

ներում, ցույցերում և միախնդներում, հայ ֆաշիստների և պետական զինված ուժերի դեմ կռվելիս (Կալիթեյա) հայ աշխատավոր մարզիկները ցույց տվին իրենց հեղափոխական պայքարի պատրաստականութիւնը, կամքն ու մարտունակութիւնը:

ՀԲՄՄ-ը Հունաստանի բանվորական ֆեդերացիայի լավագույն սեկցիաներից մեկն է, վորի շարքերում աճել են զգալի թվով հայ աշխատավոր յերիտասարդներ, վորոնք խտացրել և խտացնում են կոմյերիտմիութեան շարքերը:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՅԵՎ ՄԻԼԻՏԱՐԻՋՄԻ ԳԵՄ ՄՂՎՈՂ ՊԱՅԲԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ ՈՐԻՆԱԿՆԵՐ

Հեղափոխական վերելքի շրջանում ավելի ցայտուն կերպով է դրսևորվում գորակոչված յերիտասարդական մասսաների պայքարի պատրաստականութիւնն ու մարտունակութիւնը: Նրանք չեն սահմանափակվում միայն իրենց անտեսական կենցաղային դրութեան բարելավման պահանջներով (պայքար լավ սննդի, զգեստի համար և այլն): Այլ նրանք ընդարձակում են իրենց պայքարի շրջանակը, պահանջներ դնելով միլիտարիստների առաջ զինվորներին քաղաքական ազատութիւններ տալու մասին: Հունաստանի կոմյերիտմիութեան հակամիլիտարիստական աշխատանքի և պայքարի պատ-

մության մեջ մենք ունենք բազմաթիվ որինակներ, յերբ զինվորներն ու նավաստիներն ակտիվ մասնակցություն են ցուցաբերել բանվորների և գյուղացիներին ընդհանուր հեղափոխական պայքարին՝ դասակարգային վճռական մարտի մոմենտում յեղբայրանալով նրանց հետ, այն ժամանակ, յերբ միլիտարիստները նրանց ուղարկել են բանվոր-գյուղացիական մասսաների հեղափոխական յերուլթիները ջախջախելու, խեղդելու համար: Բերենք միջանի որինակներ:

1925 թվին տրանսպորտի և էլեկտրական հաղորդակցության բանվորներին գործադուլի ժամանակ բուրժուազխայի կառավարությունը փորձում է ռազմական նամատորմիդի նավաստիներին ռգտագործել՝ վորպես գործադուլաբեկիներ: Սակայն հակառակ կառավարության և անգլիական ընկերության ցանկության, հեղափոխական նավաստիները վոչ միայն գործադուլաբեկ չեղան, այլ և սաբոտաժի յենթարկելով հաղորդակցության միջոցները, միացան գործադուլավորներին հերոսական պայքարին:

ԶԻՆՎՈՐՆԵՐԸ ՅԵՂԲԱՅՐԱՆՈՒՄ ԵՆ ԱՊՍԱՄԲ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

1928 թ. Կրետե կղզում 10.000-ի մոտ գյուղացիներ զինված ցույց և ապստամբություն

եյին կազմակերպել — «Ղեպի քաղաք՝ կապիտալիստական պետությանը հարկ չվճարելու» նշանաբանով, միաժամանակ նախապես ձերբակալված գյուղացիներին բանտից ազատելու պահանջով:

Միլիտարիստներն ապստամբությունը ջախջախելու համար ուղարկում են հունական 43-րդ զորամասից 300 զինվոր, սակայն սպաների հրամանը՝ ապսամբ գյուղացիներին գնդակահարելու մասին, զինվորների կողմից չի գործադրվում. նրանք միանում են հեղափոխական գյուղացիներին: Այս պայքարի արդյունքն յեղավ այն, վոր բանտային տեսչությունն ստիպվեց ազատ արձակել բոլոր ձերբակալված գյուղացիներին:

1929 թվին Կիլիկիա ռայոնի չքավոր գյուղացիությունն ապստամբեց Փաշիստական կառավարության հարկային քաղաքականության դեմ: Ինչպես միշտ, այնպես էլ այս անգամ միլիտարիստների կողմից ապստամբությունը խեղդելու համար ուղարկվեցին զինվորական ջոկատներ: Միլիտարիստների հրամաններին՝ ապսամբ գյուղացիների դեմ կրակ բաց անելու վերաբերյալ՝ զինվորական ջոկատները պասսիսանում են ֆարժուրյամբ: Նրանք մասսայականորեն հրաժարվում են իրենց դասակարգային յեղբայրների վրա կրակելուց:

1930 թվին Մեսամուրճուի գյուղի չքավոր

գյուղացիութեան հեղափոխական յերևոյթները կոմկուսի ղեկավարութեամբ՝ պետական ավագակային հարկերի, քաղցածութեան և ֆաշիստական սարսափի դեմ, հսկա աղմուկ բարձրացրեցին ամբողջ Հունաստանում: Ապստամբութեան ղեկավարները կոմունիստներն ու կոմյերիտականներն էյին. միքանի որվա մեջ ապստամբութեանը խոշոր ծավալ է ստանում ամբողջ գյուղում՝ իր հեղափոխական ազդեցութեամբ ընդգրկելով նաև շրջակա գյուղերն ու ռայոնները: Այս առթիվ շարժումը լսեղդելու համար միլիտարիստները կողմից ուղարկված զինվորական ջոկատները վոչ միայն հրաժարվում են ապրատամբ գյուղացիների դեմ կրակ բաց անելու մասին սպաների հրամանը կատարելուց, այլ և իրենց զենքերը հանձնում են հեղափոխական գյուղացիներին՝ ցուցաբերելով չքավոր գյուղացիութեան հետ հեղափոխականորեն յեղբայրանալու հերոսական որինակներ:

ՆԱՎԱՍՏԻՆԵՐԸ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՀԵՏ՝ ԸՆԳԴԵՄ ՎՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

1930 թվին Սալոնիկի ծխախոտի բանվորները գործադուլի ընթացքում պատահաբար քաղաքում գտնվող մի խումբ՝ հունական «Ա.ՎԵՐՈՑ» զբահանավի նավաստիներ, տեսնելով վոստիկանութեան

վայրագութեանները գործադուլավորների դեմ, ընդհարման մեջ են մտնում վոստիկանների հետ՝ միանալով բանվորներին:

1932 թվին Տրիկալայի շրջանի գյուղացիները քաղցարչավ են կազմակերպում դեպի քաղաք և զբաղվելով ցորենի շտեմարանները՝ բաժանում են ցորենն իրար մեջ:

Կատաղած միլիտարիստներն ուղարկում են հունական 5-րդ զորամասի զինվորներին՝ ապրատամբութեանը ջախջախելու համար՝ սակայն զինվորները վոչ միայն հրաժարվում են զնդակահարել իրենց դասակարգային յեղբայրներին, — ինչպես այդ հրամայում են միլիտարիստները, — այլ յեղբայրանում են նրանց հետ՝ «ԻՆՏԵՐՆԱԿԻՈՆԱԿԻ» հնչյունների տակ:

1933 թ. հունվար ամսին ՆԱՍՏԱՍ գյուղաքաղաքում, տեքստիլ բանվորների մի ցույցի ընթացքում, — վոր կազմակերպված եր գործատերերի կողմից՝ հանուն քաղաքապետական հարկերի կրճատման, — սպանվեցին 4 բանվորներ և վիրավորվեցին 20-ից ավելի: Այս դեպքերի ընթացքում զինվորները՝ հակառակ իրենց սպաների հրամանի՝ դեն շպրեցին իրենց հրացանները, ասելով՝ «մենք չենք կրակում մեր դասակարգային յեղբայրների վրա»: 4 բանվորներն սպանվել էյին

վոչ թե զինվորներէ, այլ վոստիկանները ու սպաները կողմից:

Դազի գործարանի բանվորները գործադուլի ժամանակ պետութեան կողմից ուղարկվեց նավատախները մի շուկա՝ վորպես գործադուլաբեկներ, սակայն 3 որ հետո նավաստիներն ապստամբեցին և զբանով ողնեցին գործադուլավոր բանվորներին:

Սալոնիկ քաղաքում 1933 թ. մարտի 5-ի ընտրական պայքարի նախորդակին կոմկուսակցութեան հրավիրած մի միտինգ՝ պետութեան զինված ուժերի վայրագ հարձակման հետևանքով վերածվեց փողոցային մարտի, բառիկազային կռիւի, վորտեղ սպանվեցին 7 յերիտասարգ բանվորներ (վորոնցից 4-ը Հունաստանի կոմյերիտմիութեան անդամներ էլին) և վիրավորվեցին 100-ից ավելի: 7 բանվորների գազանային սպանութեան առթիւ Սալոնիկ քաղաքի ամբողջ 50-րդ գորամասը—1500 զինվորներ—բոլորը մի մարդու նման հրաժարվեցին հաշի՛ իբրև բողոքից ույ սպանութեանները դեմ:

Լարիսա քաղաքի ողանավային շուկատում տեղի ունեցավ ցույց ծառայութեան ժամանակաշրջանը յերկարելու դեմ: 1933 թվին տեղի ունեցավ մի այսպիսի հետաքրքիր դեպք ել:

Մի կոմյերիտական, վոր ղեկավարում եր

հեղափոխական աշխատանքն իր վաշտում, միլիտարիստների կասկածի տակ ընկնելով կանչվում ե հարցաքննութեան: 350 զինվորներ ստորագրում են նրա պաշտպանութեան թղթի տակ, վորի շնորհիւ ընկերոջ «հայրենիքի դավաճան» լինելը միլիտարիստները չկարողացան հաստատել: Նրան

նավաստի բնկ. Բարրասը, վոր իր հեղափոխական աշխատանքի համար յեմբարեկվեց ամենավարագ չարչարանները միլիտարիստների կողմից, ներկայիս գտնվում ե Կապակի բխարանում:

կարճ ժամանակից հետո ստիպվեցին փոխադրել մի ուրիշ տեղ:

Այս բոլոր յերութեաններն արդյունք են բանակում և նավատորմում Հունաստանի կոմյերիտմի-

են ամեն կողմ: Մինչևս որը շփոթված և զազազած այս անակնկալից թողնում ե զորահանդեսը և հեռանում, մինչ հազարավոր զինվորների բերաններից լսվում են փորոտնդոստ բայականչություններ:

— «Կորչի պատերազմը», «կորչի Կարպակին», «կեցցե կոմունիստական յերիսաարդևերի միությունը», «կեցցե կոմկուսը»: Այս դեպքերից հետո 13 հեղափոխական զինվորներ ձերբակալվեցին և աքսորվեցին հեղափոխական զինվորները համար հիմնված Կարպակի կոչված աքսորավայր թիարանը:

1931 թվի մարտի 25-ին Հունաստանի ազգային «անկախության» հարյուրամյակի առթիվ կազմակերպված եր մեծ զորահանդես, փորին մասնակցում էին քաղաքի բոլոր զորամասերի զինվորները: Յերբ բանակի զորամասերից մեկն անցնում ե Աթենքի ամենագլխավոր պողոտաներից մեկով, սպաները հրամայում են զինվորներին, փորպեսզի յերգեն «ազգային» քայլերգը, սակայն զինվորները «ազգային» քայլերգը յերգելու փոխարեն, սկսում են միաբերան յերգել պարային մի յերգ՝ Ֆոքստրոտի յեղանակով, այնպիսի յերգ, փորն առհասարակ յերգվում ե պարահանդեսներում և խնջույքներում: Բուրժուազիան և իր շովինիստական մամուլը կատաղած այդպիսի

«զայթակղությունից», պահանջում էին կառավարությունից «ամենազաժան միջոցներ ձեռք առնել» զինվորների դեմ՝ այդ կարգի «խայտառակ» յելույթի համար:

ՔԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՋՈՐԱԿՈՉԻԿՆԵՐԻ ՄԵՋ

Հունաստանի կոմյերիամիությունը վերջին տարիներում կարողացավ ձեռք բերել նշանակալից հաջողություններ զորակոչիկների մեջ տարվող աշխատանքի բնագավառում: 1930—31 թվականներին Կիլկիսում, Վոլոսում, Լաբիսայում, Սերեներին Կիլկիսում, Վոլոսում, Լաբիսայում, Սերեներում, Միդիլլինում, Գալիթեայում (Աթենք) կոմյերիամիության աեղական կազմակերպությունները զորակոչիկների համար կազմակերպեցին հրաձեռ յերեկոներ: Այդ յերեկոներում զորակոչիկները յերգվում էին բանվոր դասակարգի առաջ այն մասին, փոր նրանք գնալով բուրժուական բանակը, չեն մոռանալու իրենց դասակարգային պարտականությունները, փոր իրենք միշտ բարձր կպահեն հեղափոխական պայքարի զրոշը, փոր միշտ պատրաստ կլինեն կոմկուսի և կոմյերիամիության ղեկավարությամբ պայքարելու բուրժուական բանակի կազմալուծման և կարմիր բանակի ստեղծման համար:

Ահա զորակոչիկի յերգումը:

ՅԵՐԳՎՈՒՄ ԵՆ

Յե՛ս՝ զորակոչիկս, հարուստների իշխանության բանակը գնալու նախորդակին բանվոր դասակարգի և աշխատավոր մասսաների առաջ յերդվում եմ:

1. Չմոռանալ յերբեք այն դասակարգը, վորին պատկանում եմ և չդադարել նրա շահերի համար պայքարելուց՝ միլիտարիզմի և զինվորական զիկտատուրայի դեմ, բուրժուական հասարակակարգի տապալման համար և հանուն բանվոր-գյուղացիական իշխանության հաստատման:

2. Պայքարել անանական հնազանդության դեմ՝ զինվորների և նավաստիների կյանքի պայմանների բարելավման համար, պայքարել միլիտարիզմի և զինվորական զիկտատուրայի դեմ, բուրժուական բանակի կազմավորման համար:

3. Չհարվածել իմ բանվոր-գյուղացի յեղբայրներին, վորոնք ավելի լավ կյանքի համար կռվում են հարուստների դեմ՝ գործադուլով, ցույցով, — այլ յեղբայրանալ նրանց հետ:

4. Յերդվում եմ կապիտալիստական Հունաստանի՝ ուրիշ կապիտալիստական վորեք յերկրի դեմ պատերազմ ձեռնարկելու դեպ-

քում «յեղբայրանալ» արտախն բեւամու զինվորների հետ և դարձնել իմ զենքն ընդդեմ ներքին թշնամու, ընդդեմ հունական կապիտալիզմի՝ նրա կործանման համար:

5. Մոտավուտ պատերազմի դեպքում, վորին պատրաստվում ե կապիտալիստական Հունաստանը, ինչպես նաև մյուս կապիտալիստական պետությունները, առաջին հերթին թորհրդային միության բանվորների և գյուղացիների դեմ, իմ թորհրդային հայրենիքի դեմ, — յերդվում եմ անցնել կամիք բանակի կողմը, վորը համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխության բանակն է: յերդվում եմ իմ ամեն մի քայլում պաշտպանել խորհրդային միությունը:

Յե՛վ իսկապես, այս բոլոր յերդումները միայն խոսքեր չեն յին մնում և չեն մնացել, բանվոր, գյուղացի և աշխատավոր զորակոչիկները, գնալով բուրժուական բանակ, չեն մոռացել իրենց պարտականություններն իրենց դասակարգի հանդեպ:

Հունաստանի կոմյերիտմիությունն իր մի շարք հատուկ զինվորական հրատարակություններով մեջ ունի նաև «Չորակոչիկ» թերթը, վորը մեծ ժողովրդականություն է վայելում զորակոչիկներին շրջանում:

Հունաստանի կոմյերիտմիության նախաձեռնած և կազմակերպված բոլոր հեղափոխական կամպանիաներն անցել են և անցնում են միլիտարիզմի, մարինիզմի և պատերազմի դեմ հեղափոխական պայքար մղելու, մարտնչող պրոլետարիատի և ջրավոր-միջակ գյուղացիության հետ յեղբայրանալու նշանաբանի տակ: Այդ բոլոր կամպանիաները ծավալվել ու ծավալվում են բուրժուազիայի անբազմաբնույթյունը կործանելու և խորհրդային Հունաստան ստեղծելու լողունով:

1929 թ. ոգոստոսի 1-ի նախորդակին Հունաստանի կոմյերիտմիությունը կազմակերպեց յերիտասարդների հատուկ հակապատերազմական համագումարներ: Այդպիսի մի համագումար անցկացվեց Կալավա քաղաքում, վորին միայն մասնակցություն բերին 4000 յերիտասարդ բանվոր և բանվորուհի: Նույն տարվա ՄՅՈՒԴ-ի նախորդակին մի շարք քաղաքներում գումարվեցին համագումարներ և կոնֆերանսներ, վորոնք կրում էյին սուր հակապատերազմական բնույթ: Կոմյերիտմիությունը բոլոր հեղափոխական մարտերում, կոմկուսի բոլոր հակապատերազմական կազմանիաներում և յեղույթներում միշտ ել գնվել և պայքարի առաջին շարքում, կուսակցության արժանավոր ոգնականի դերում:

Կոմյերիտմիությունն իր հակամիլիտարիստական աշխատանքի պատմության մեջ ունի բոլշևիկերեն հակապատերազմական պայքար կազմակերպելու որինակելի փորձ: Նա իր ամենուրյա հեղափոխական աշխատանքներում զինվորների և նավաստիների մեջ առանձին ուսարություն և նվիրել յեվ նվիրում և ժողովրդականացնելու խորհրդային միության կարմիր բանակի յեվ նավաստուհի վիթխարի նվանումները, մոբիլիզացիայի յենթարկելով զինվորական մասսաներին՝ սոցիալիստական հայրենիքի պաշտպանության համար:

Բերենք միքանի որինակներ միայն.— 1929 թվին, յերբ հունական հանրապետության վարչապետ Վենիզելոսը յելույթ ունեցավ խորհրդային միության դեմ հեռավոր Մանջուրիայում Զին-Սրբեյյան յերկաթուղագծում տեղի ունեցած ընդհարման առթիվ, Հունաստանի կոմկուսի ու կոմյերիտմիության հեղափոխական մամուլում լույս տեսան բազմաթիվ զինվորների և նավաստիների բողոքագրերը «Լիմնոս» զբահանավի նավաստիներն այս առթիվ անմիջապես բողոքի հետագիր ուղարկեցին հունական կառավարությանը: Իսկ Զին-Սրբեյյան յերկաթգծի վրա տեղի ունեցած ընդհարման որերին Հունաստանի

կոմյերիամիությունը կազմակերպեց հատուկ մաս-
սայական կամպանիա—նվիրահավաք՝ Խորհրդային
միության «Կարմիր բանակին մեկ գնդացի» նվի-
րելու նշանաբանի տակ:

Թագմա-ժողային կենտրոնի նավաստիներն
այս առթիվ իրենց հավաքած դրամն ուղարկում
են «Նեոլեյային» (Հուն. կոմյերիամիության կենտ-
րոնի որդան) մի նամակով, վորի բովանդակու-
թյունը հետևյալն էր:

«Գնդացիի համար մեր կասարած հան-
գանակությամբ մենք խոսք ենք ասիս կար-
միր բանակին յե՛վ նավաստուին, վոր յեթե
յերբե՛վիցե իմպերիալիստները հանդգնեն
կրկնել հակախորհրդային ինտերվենցիան,
մենք մեր ձեռնով կվերացնենք 1919 թվակա-
նի ուկրայնական արեա՛վանքի ամոթը»*):

Բանակում գտնվող կոմյերիտականները միշտ
եւ բարձր են բռնել ԿԻՄ-ի հակամիլիտարիստա-
կան-ինտերնացիոնալ սլայքարի մարտական զրո-
շք, արհամարհելով կապիտալիստական դաժան
սեռորը՝ հասկապես հեղափոխական զորակո-
չիկների հանդեպ, բանակում յերիսասարդա-

*) 1919 թ. մյուս իմպերիալիստների ինտերվենցիոն
բանակների շարքին Խորհուրդների դեմ կռվում էր
և հունական զորքը: Խոսքն այդ ամոթը վերացնելու
մասին է:

կան լայն մասսաներ են նվաճել հակամիլիս-
րիսական պայքարի դրոշի շուրջը:

ԿԱՆՊԱԿԻՆ՝ «ՎՈՂՋԵՐԻ ԳԵՐԵՋՄԱՆԸ»

Միլիտարիզմի և իմպերիալիստական պատե-
րազմի դեմ մղած հերոսական մարտերում Հու-
նաստանի կոմյերիամիությունը իր շարքերից
կորցրել է և ամեն որ կորցնում է հարյուրա-
վոր մարտիկներ, վորոնք բանտարկվում և գլխ-
դակահարվում են առանց դատավարության՝
իրենց հակամիլիտարիստական աշխատանքի հա-
մար: Հասակավոր բանվոր հեղափոխականներին,
հեղափոխական յերիտասարդների հեռ միասին,
զինվորական թիարաններին, Հունաստանի «ան-
կախ» հանրապետության միջնադարյան բանտե-
րից, աքսորի անմարդաբնակ կղզիներից անցել
են և ամեն որ անցնում են անհամար հեղափո-
կան զինվորներ ու նավաստիներ:

Կալպակին, «Վոլջերի այդ գերեզմանը», հե-
ղափոխական զինվորների անասելի տանջանքի
և շարչարանքների վայրն է: Սյս անունը շատ
մոտիկից ծանոթ է Հունաստանի պրոլետարիա-
տին և միջագային բանվոր զսասկարգին:
«Կալպակի վստ դնողը չպե՛տ է վողջ դուրս
գա». ահա միլիտարիստների նշանաբանը: Յե՛վ
իրոք վոր հաւանդամ, բո՛խախա՛վոր, աննորմալ,

կամ համարյա թե աննորմալ վիճակում են դուրս գալիս բոլոր նրանք, վարոց վիճակվում են «վող սգասվել» Կալպակիի թիարանի միջնադարյան օճակներին:

Թիարարա զինվորները Կալպակիում բռնություն են աշխատում են ամառվա կիզիչ արևի տակ և ձմեռվա խիստ սառնամանիքում որական 14—18 ժամ:

Նրանց միակ սնունդը մզլոտած լոբին և փտած գետնախնձորն է, իսկ այն շենքը, վորտեղ «ապրում ու քնում են» քաղբանտարկյալները՝ վորեւ տարբերություն չունի անասունների վատագույն ախոռից:

Բավական է հիշատակել միջանի որինակներ, վոր Կալպակիի մասին կարողանա գաղափար կազմել խորհրդային յերիտասարդ բանվորն ու բանվորուհին, թե ինչպիսի դաժան պայմաններում հերոսական պայքար է մղում Հունաստանի կոմյերիամիությունը՝ պատերազմի և միլիտարիզմի դեմ:

1929 թվի ամառն է:

Կալպակի նոր են հասել մի շարք հեղափոխական զինվորներ: Սուաշին «հյուրընկալումը» նրանց նկատմամբ—դա գաղանաբար ձեռնիչ է, գաղանիքներ ձեռք բերելու միջնադարյան մեթոդ:

Կես գիշեր՝ ժամի 2-ն է: Հանկարծ Կալպակիի յերկու դահլճները զինված՝ վեր են կացնում նորեկ թիարարաներին: Զինված դահլճներն ու հեղափոխական թիարարո ընկերները գնում են փոսերի ու ծառերի արանքով:

Հանկարծ մի խումբ մարզիկ դուրս են գալիս. մի տեսակ վոռնոց, սաբուսիելի բացականչումներ, հրեշային ձայներ, վորին հետևում է անհասկանալի մի գնդատոց, մինչև վոր նորեկ թիարարաները հանկարծակիի յեկած վախից իրենց ուժը կորցնում են:

Հաճախ, յերբ թիարարաները հիվանդանում են և ջերմ ունեն, նրանց «բժշկելու» միջոցներից մեկը—դա նրանց ջրի մեջ գցելն է: Կա մի ուրիշ միջոց էլ՝ 6—8 ժամ անընդհատ մերկ վիճակում կանգնեցնում են արևի կիզիչ ճառագայթների տակ՝ դա յել Կալպակիի «առողջապահական» մեթոդներից մեկն է: Սակայն սրանք չեն միայն տանջանքի ու չարչարանքի միջոցները: 1930 թվին Կալպակիի դահլճները դավադրական հարձակում գործեցին 7 արսորված հեղափոխական զինվորների վրա: Յեվ այդ ամենից հետո իրենց կյանքի պաշտպանության համար կոպող ընկերներ Մարտովիսիսը և Պանուսիսը Յանինայի զինվորական դատարանի վճռով մահվան դատապարտվեցին, ընկ. ընկ. Ղամբեսարը և Վլասարը՝ ցմահ բանտարկության,

Չակիրբիսը և Ստամպուլոսը՝ 7 տարվա, իսկ Կորդելին 2 տարվա բանտարկութեան: Այստեղ պարզվում է այն գաղտնիքը, վոր յեթե «Կալպակիի» դահիճները թիրարանում չեն կարողանա ընկճել յերիտասարդ կոմունիստների հեղափոխական վողին, զինվորական դատարանները մահվան վճիռներով փորձում են լրացնել նրանց կիսատ թողած գործը:

Սակայն դատարանի այդ վճռից անմիջապես հետո կոմկուսն ու կոմյերիտմիությունը ծավալեցին վիթխարի մասսայական աշխատանք՝ մորբիլիզացիայի յենթարկեցին բանվորա-գյուղացիական վողջ մասսաները՝ մահվան դատապարտված ընկերների ազատագրման համար: Տարածվեցին հազարավոր թուռցիկներ, կոչեր բանվորների և գյուղացիների, զինվորների և նավաստիների շրջանում, վորոնց մեջ գրված էին հետևյալ լողունք-պահանջները՝

«Ազատեցե՛ք մահվան ճիւղերից հեղափոխական զինվորներին»:

«Կալպակին պե՛տ է վերանա, դահնի առյուկոս քաթը պե՛տ է ընկնվի»:

Յե՛վ իսկապես կոմկուսի ու կոմյերիտմիության կոչերն անպատասխան չմնացին, Հոռնաստանի բանվոր դասակարգի հեղափոխական զինվորների ազատագրման համար ծավալած պայքարին արձագանքեց և միջազգային պրոլետարիատը՝ բարձ-

րացնելով իր բողոքի հուժկու ձայնը: Յե՛վ մասսայական բողոքագրերով, փողոցային ցույցերով ու միտինգների ուժով բանվոր դասակարգն ու միջազգային պրոլետարիատը կասեցրին միլիտարիստական դահիճների արյունոտ թաթր, վոր սպառնում էր յերկու հեղափոխական զինվորների կյանքին:

Բանվոր դասակարգը հաղթանակեց, վերաքննական զինվորական դատարանը մասսաների ճնշման տակ ստիպվեց փոխել դատավճիռը 5-ամյա տարվա բանտարկութեան:

ԿՈՍՏԵՐԻՏԱԿԱՆ ԱՐԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋ

Միլիտարիստների զինվորական դատարանների առաջ՝ հեղափոխականին հատուկ ստանադարտութեամբ և խիզախութեամբ ընդունելով մահվան դատավճիռները, հեղափոխական զինվորները միշտ ել բարձր են բռնել և բռնում են ԿԻՄ-ի և Հոռնաստանի կոմյերիտմիության հակամիլիտարիստական ոլայքարի մարտական դրոշը: Յե՛վ այդպես, Յանի-նայի զինվորական դատարանի մահվան դատավճախն մեր ընկերները պատասխանեցին «Ինտերնացիոնալի» վորոտընդոստ հնչյուններով: Իսկ վերաքննական դատարանի առաջ նրանք անողոքաբար մերկացրին բուրժուական բանուկի եյու-

Թյունը մասաների առաջ և ցույց տվին իրենց հեղափոխական անձնվիրուժյունը կոմյերիտ-միության գործին:

Ինորոշ են ընկ. Վլասաաի խոսքերը դատա-վորների առաջ:

«Բանակում սովորեցինք գործածել զեն-քը՝ սլաբոն միլիտարիստ դատավորներ: Սովորեցինք, ինչպես մեզ ասում էին՝ «մեր շահերը պաշտպանելու համար»: Մակայն դրա անչափ սուտ լինելը պարզ դարձավ առաջին իսկ վայրկյանից: 1930 թվի մարտ ամսին Մալեփիզու (Կրետե կղզի) աշխատավոր, չքավոր գյուղացիների ապրս-տամբության ժամանակ մեզ զենքերով ուղար-կեցին, վորպեսզի հարվածենք նրանց, վոր-պեսզի չթուլատրենք նրանց մոտքը դեպի Իրակլին (Կրետե կղզու նավահանգիստ քա-ղաք): Գնացինք: Քիչ հետո մեր զիմացը գտանք մեր հայրերին, վորոնք զինված գալիս էին զեպի քաղաք: Նրանք գնում էին քաղաքի հաստավորներին ասելու, թե «դաշուհը այլևս մինչև վոսկորն ե հասել», թե հար-կեր վճարելու համար այլևս «պենդարա»^{*} իսկ չունենք, նրանք գնում էին պահան-ջելու հարկերից և պարաքերից ազատագրում:

* Հունարեն նշանակում է կոպեկ:

գնում էին պահանջելու կառավարութունից իրենց համար բաց թողնել յերկարասեվ վար-կեր ցածր սակոսով: Այն ժամանակ սպաները մեզ ասացին՝ «Ահա հասարակակարգի թշնա-միները, զարկեք նրանց»: Թշնամիներ: Մեր հայրերը: Այս յերկրորդ և կարևոր դասն եր, վոր ստացա կյանքումս՝ ներկա բանակի գերի մասին: Յես իբրև կոմունիստ, վոր արդեն ըմբռնում եր և զիտեր բացատրել այս բոլոր դեպքերը, պարտավոր էյի ասել դրանք իմ զինվոր յեղբայրներին: Յես նրանց ասացի թե «այսորվա բանակը ճնշման ու բռնության միջոց ե բուրժուազիայի ձեռքին՝ բանվորների և չքավոր գյուղացիների նկատ-մամբ, նրանց պայքարը ջախջախելու և նո-բանոր իմպերիալիստական պատերազմներ պատրաստելու համար»:

Իսկ ընկ. Մարկովիտիսը բողբատում ե կար-միր բանակը բուրժուական բանակի հետ, մեր-կացնում իմպերիալիստները հակախորհրդալին պատերազմական պատրաստությունները և քա-ջարար հայտարարում ե, թե իրենք պասբաս են այդ իմպերիալիստական պասբազմը քաղա-բացիական կովի վերածելու կապիտալիստների դեմ, բուրժուազիայի դիկտատուրայի սպալման համար, հանուն պրոլետարական դիկտատուրայի հաստատման ամբողջ աշխարհում:

**«ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ԱՄԲՈՂԶ ԱՇԽԱՐԿԻ
ՃՆԵՎԱԾՆԵՐԻ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՆ Ե»**

Ահա թե ինչ է ասում ընկ. Մարկովիտիսը
Կարմիր բանակի մասին.—

«Խորհրդային Միության մեջ բանակը
անատուն դառնալու վայր չէ, ինչպես այդ
այդպես է այստեղ, այլ իսկական դպրոց—
կարմիր - բանակայինների գարգացման,
նրանց ֆադաֆական յե՛վ սեխնիկական
առաջադիմության համար: Կարմիր բանա-
կում մենք գտնում ենք բանակայինների
թեթրը, գրադարանը, ընթերցարանը, ու-
դիոն, կիճոն, քասրոնը, Ֆիզկուլսուրայի
սրահը, բաղնիքը յե՛վ ամեն ինչ, վոր կազ
ունի մարդկայնորեն առողջ, ազատ, յերջա-
նիկ ապրելու համար:

Այնտեղ կգտնենք անգրագետների համար
հատուկ դպրոցներ: Իսկ ամբողջ կրթություն-
նը՝ վոր ստանում է կարմիր բանակայինը,
ինչպես Խորհրդային յերկրի ամեն մի քա-
ղաքացին, դա նացիոնալիստական կրթու-
թյունն չէ, ինչպես վոր այդ այդպես է այս-
տեղ, և վոր ջանում են մեր գլխում խցկել
սպաները զանազան «ուսմունքների» միջո-
ցով: Այնտեղ կրթությունը ինտերնացիոնա-

լիսական է: Կարմիր բանակայինը ինքն
իրեն կոչում է բանվոր դասակարգի գավա-
կը, վոր պահակ է կանգնել Հոկտեմբերի
նվաճումների պատսպանության դիրքերում,
յե՛վ մարտիկ՝ ամբողջ աշխարհի հե՛տված-
ների ազատագրման պայքարի»:

Ընկ. Վլատասի, Մարկովիտիսի և մյուս ընկեր-
ների հերոսական դիրքը միլիտարիստների դատա-
բանի առաջ՝ նոր թափ հաղորդեց կոմյերիտմիու-
թյան հակամիլիտարիստական պայքարին բանա-
կում և նավաստրմում: Այդ կապակցությամբ
լույս տեսան թուուլիկներ, հակամիլիտարիստական
թերթեր և այլն: Իսկ դատավարության ամբողջ
ընթացքում մեր հեղափոխական մամուլում լույս
եյին տեսնում տասնյակ բողոքագրեր զինվորների
և նավաստիների կողմից, վորտեղ նրանք արտա-
հայտում եյին իրենց հեղափոխական պատրաս-
տակամությունը՝ ավելի խիզախ ու յեռանդուն
ժարունակելու 7 դատապարտված հեղափոխական
ընկերների գործը:

**ԿՈՍՏՈՆԻՍՏՆԵՐԸ ՓԵՐՈՒՄ ԵՆ ԲԱՆՏԻ
ՅԵՐՎԱԾՆԵՐԸ**

Հունաստանի կոմյերիտմիության հակամիլի-
տարիստական պայքարի պատմությունը վերջին
տարիներում արձանագրեց նաև մի այլ փայլուն

եջ: Դա Հունաստանի կոմիտուի և կոմյերիտմիութեան 8 ղեկավար ընկերները հաջող կազմակերպված փախուստն է Սինգրու կոչված (Աթենք) կենտրոնական բանտից: Փախուստը կազմակերպված էր կոմիտուի և կոմյերիտմիութեան կողմից:

Յեւ այդ հեղափոխական դրվագի գլխավոր դերակատարը կոմյերիտական՝ ղինվոր, տասնապետ՝ ընկ. Կրիկորյազիսն էր, վոր իր մահվան գնով հերոսաբար կատարեց իր հեղափոխական պարտականութիւնը:

1931 թվի ապրիլի 24-ին մեր 8 ընկերները բանտից դուրս ելին այլևս, վորոնց հետ միասին և ընկ. Մարկովիտիսը, վորը մահվան էր դատապարտված:

Կարմիր տամապետ ընկ. Կրիկորյազիսի հերոսական որինակին կհետևեն բոլոր կոմյերիտականները:

ՊՅՅԲԱՐ ԼԵՄԻՅԱՆ ԳՆԻ ԱՆԱՂԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՍԱՐ

Հունաստանի կոմյերիտմիութիւնն այս շրջանում կարողացավ մասսայական կազմակերպական-քաղաքական աշխատանքն ուժեղացնել բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդութիւնը նվաճելու համար և կազմակերպելով ու ղեկավարելով նրա տեսեսական-քաղաքական պայքարը, նա բարձ-

րացրեց իր աշխատանքի վորակը, հարստացրեց իր հեղափոխական փորձը՝ բանակում ու նավատորմում, անողոք պայքար մղեց ֆաշիստական և հակահեղափոխական արոցկիստական կազմակերպութիւններին դեմ, մի նշանակելի քայլ կատարեց դեպի առաջ ֆարքիկա-գործարանները նվաճելու գործում, ստեղծեց կայուն կազմակերպութիւններ, պրոֆեսիոնալ կայուն հեղափոխական կազմեր:

Հունաստանի կոմյերիտմիութեան այդ հաջողութիւնները գաղանկը կայանում է, կոմիտուի ղեկավարութեամբ, Կոմինտերնի և ԿԻՄ-ի լենինյան գլխավոր գծի անազարտ կիրառման համար մղված անհաշտ պայքարի մեջ:

Սակայն չի կարելի այստեղ անտես անել Հունաստանի կոմյերիտմիութեան այս շրջանի աշխատանքի մի շարք բացերն ու սխալները, վորոնց վերացումը վճռական նշանակութիւն ունի նրա հետագա աշխատանքի հաջողութեան, նրա հետագա առաջնադասման համար:

Հունաստանի կոմյերիտմիութիւնն ամենից առաջ չկարողացավ ոգտագործել բոլոր նպաստավոր պայմաններն ու հնարավորութիւնները կազմակերպչորեն բաղաքում ու գյուղում, գործարաններում, հանքերում ու շոգենավերում ամբանալու համար: Նա թույլ գանվեց բանվոր և աշխատա-

վոր յերիտասարգության մեծամասնութիւնը նվաճելու հիման վրա, կուսակցության ղեկավարութեամբ, յերիտասարգութիւնը հեղափոխական դասակարգային պայքարի ֆրոնտը ջաշելու գործում: Նա չկարողացավ հաճախ աշխատավոր յերիտասարգության հեղափոխական ակտիվութիւնը գլխավորել, նրա տնտեսա-քաղաքական պայքարը կազմակերպել և ղեկավարել, նրա հասուկ պահանջներէ իրագործման համար մղվող մարտերում ժամանակին կանգնել կազմակերպչի յե՛վ ավանգարդի դերում:

«Դա հետեւանք էր նրան, վոր աջ յե՛վ «ձախ» սխալները, անսկզբունք Թրակցիոնական վնասակար պայքարը, վոր յերե՛վան յեկավ կուսակցության յե՛վ կոմյերիսմիության ղեկավարության մեջ (սկսած 1930 թ. վերջերից: Հ. Կ.)՝ փոխադրվեցին միության առօրյա գործունեության ասպարեզը յե՛վ դա վոչ միայն արգելակում էր միության անումը, այլ նայե՛վ հետ գցելով նրա անումը, սանում էր դեպի նրա մեկուսացումը աշխատավորական յերիսասարդական մասսաներից» (Կոմիւնտերնի և ԿԻՄ-ի Գործկոմի վորոշումից՝ Հոճնաստանի կոմյերիսմիության ղրության և անելիքների մասին, 1931 թ.):

* * *

Հոճնաստանի կոմկուսի անդամներին ուղղած Կոմիւնտերնի կողից և Կոմիւնտերնի ու ԿԻՄ-ի գործկոմներին՝ Հոճնաստանի կոմյերիսմիության կաջության և նրա ներկա խնդիրներին մասին կայացրած հատուկ վորոշումից հետո կուսակցութիւնն ու կոմյերիսմիութիւնն սկսեցին լայն պայքար ծավալել վճռական շրջադարձի համար աշխատանքի բոլոր բնագավառներում:

«ԿԻՄ-ի Գործկոմի նախագահութիւնը, յերակետ ունենալով Կոմիւնտերնի բաց նաւակը՝ ուղղված կոմկուսի բոլոր անդամներին, ամենայն վնասակարութեամբ ընդգծում է, վոր Հունաստանի կոմյերիսմիութիւնը կկարողանա հաջողութեամբ լուծել իր առաջ կանգնած հսկայական խնդիրները միայն կամանակ, յերբ միութիւնն անմիջապէս ժամանակ յերբ բոլե՛վիլյան մասսականորեն իր առօրյա բոլե՛վիլյան մասսական աշխատանքով կմերկացնի յե՛վ մինչե՛վ վերջը լիկվիդացիայի կենթարկի Թրակցիոնի ղրութի մնացորդները յե՛վ գաղափարական շեղումները ԿԻՄ-ի գծից, վորովհետե՛վ այս ամենավսանգավոր ճակատն է, վոր կասեցնում է միության անումը, աշխատանքային կազմակերպության մասսայական կազմակերպման գործը» (Կոմիւնտերնի և ԿԻՄ-ի

Գործկոմի նախագահութեան վորոշումից՝
Հունաստանի կոմյերիտմիութեան դրուութեան
և անելիքների մասին):

Կոմինտերնի և ԿԻՄ-ի այս ցուցմունքների
շնորհիվ և միանգամայն ժամանակին ձեռք առած
վճռական միջոցների հետևանքով (կուսակցու-
թեան և կոմյերիտմիութեան ուղորտունիստական
զեկավարութեան փոփոխումը) ապահովեց Հունաս-
տանի կոմկուսի և կոմյերիտմիութեան շարքերի
բոլշևիկյան միասնականութիւնը: Կոմյերիտմի-
ութիւնը հետագայում ավելի ծավալեց իր գործ-
նական մասսայական աշխատանքը և անողոք
պայքարը Ֆրակցիոնիզմի մնացորդների վոչնչաց-
ման համար, Կոմինտերնի լենինյան գծից կատար-
վող աջ թեքման և «ձախ» ուղորտունիստական
խտորոշումների դեմ:

Կոմինտերնի և ԿԻՄ-ի ցուցմունքների կենսա-
գործման հիման վրա, իր նոր Կենտկոմի ու կու-
սակցութեան բոլշևիկյան ղեկավարութեամբ, Հու-
նաստանի կոմյերիտմիութիւնը փոռք դրեց աշխա-
տանքի և պայքարի նոր շրջան, հիմնական շրջա-
դարձ կատարելով իր աշխատանքի բոլոր բնագու-
յուններով:

ՇՐՋԱՊԱՐԱԸ ՅԵՎ ՆՈՐ ՆՎԱՃՈՒՄՆԵՐԸ

1932 թվի սկզբներին գումարովեց Հունաս-
տանի կոմյերիտմիութեան Կենտկոմի 4-րդ

պլենումը: Պլենումը քննարկեց անսկզբունք
Ֆրակցիոնիստական պայքարի մնացորդների լիա-
կատար լիկվիդացիայի հիման վրա կոմյերիտ-
միութեան քաղաքական-մասսայական կազմա-
կերպչական աշխատանքն ավելի բարձր աստի-
ճանի վրա դնելու խնդիրները: Պլենումը վճռ-
ական նշանակութիւն ունեցավ կոմյերիտ-
միութեան աշխատանքի մեթոդները հիմնակա-
նորեն վերակառուցելու, աշխատավոր բանվորա-
գյուղացիական յերիտասարդութեան մեծա-
մասնութիւնը նվաճելու համար մղվող պայքա-
րում:

Ֆրակցիոնիստական պայքարի լիկվիդացիայից
հետո, ինչպես կուսակցութեան, նույնպես և կոմ-
յերիտմիութեան շարքերում նկատվում է բոլ-
շևիզացիայի արագ պրոցես: Կոմյերիտմիութիւ-
նըն ավելի յե խորացնում և ուժեղացնում իր
մասսայական աշխատանքը: Հեղափոխական միա-
նական ձախտի տակտիկայի հիման վրա
միութիւնը նոր քայլ է կատարում դեպի առաջ,
բուրժուական և հեղափոխական տրոցկիստա-
կան կազմակերպութիւնների կործանարար ազ-
դեցութիւնից պոկելով հարյուրավոր յերիտա-
սարդ բանվորների: Այդ ուղղութեամբ կոմկուսի
և կոմյերիտմիութեան սիւստեմատիկ աշխատան-
քի շնորհիվ, կոմյերիտմիութեան մասսայական

աշխատանքում սկսված բեկումից հետո, հակահեղափոխական տրոցկիստական կազմակերպությունները, մասնավորապես արխիո-Փաշիգմի կազմակերպությունները* գտնվում են բացարձակապես քայքայման նախորդակին: Յերիտասարդ բանվորները խմբովին մտնում են իրենց կոմունիստական ավանգարդի, Հունաստանի կոմյերիտմիության մարտական շարքերը: Մեծանում ու ամրանում է կոմյերիտմիության ազդեցությունը աշխատավորական յերիտասարդական մասսաների վրա: Հունաստանի կոմյերիտմիության կենտրոնական որգանի՝ «Նեոլեայի» («Յերիտասարդություն») տիրաժի բարձրացումը 1932 թ. ոգոստոսի 3000-ից՝ 7700-ի նույն տարվա նոյեմբերին, միության տեսական ժուրնալ «Նեո-Լեոնիսիսիսի» («Յերիտասարդ Լենինիստ») վերահրատարակումը և տիրաժի բարձրացումը, ուսանողական յերկշաբաթաթերթի՝ «Երթիթի սիմես»-ի վերահրատարակումը, կոմյերիտականների հեղափոխական մարտունակությունը աճումը բանակում, հեղափոխական գրականության լայն տարածումը զինվորների և նավաստիների շրջանում, ազգային փոքրամաս-

* Արխիո-Փաշիստները հակահեղափոխական տրոցկիզմի պաշտոնական սեկցիան են կազմում Հունաստանում:

նությունների մեջ կոմյերիտմիության հեղափոխական ազիտացիայի և պրոպոգանդայի ուժեղացումը և հիմնական Ֆաբրիկա-գործարանների նվաճումը, ինչպես նաև միության քանակական և վորակական աճումը, — հատկանշում են շրջադարձը:

Հունաստանի կոմյերիտմիության աճման մասին բնորոշ են հետևյալ տվյալները. — 1927 թ. փետրվար ամսին Հունաստանի կոմյերիտմիությունը իր շարքերում ընդգրկում էր 802 անդամ: 1931 թ. վի ապրիլին այդ թիվը բարձրացավ մինչև 1450-ի, սեպտեմբերին՝ 1700 անդամի, 1932 թ. ապրիլին 2500 անդամի, իսկ նոյեմբերին կազմակերպության անդամների ընդհանուր թիվը հասավ մինչև 3281-ի: 1933 թ. այդ թիվը ավելի բարձրացավ:

Փետրվարյան կոնֆերենցիայից մինչև 1927 թ. վի նոյեմբեր ամիսը միության շարքերում նկատվում էր անհրճառ աճման մի պրոցես: Հետո սկսվում է անշարժություն և անկում մինչև 1929 թ. վի նոյեմբեր ամիսը: Այս անկումը կարելի յեղավ հաղթահարել միայն ԿիՄ-ի Գործկոմի նոյեմբերյան ընդլայնված պլենումից հետո (1929 թ.) պլենումի տված՝ աշխատանքի և պայքարի հստակ ձրագրի կենսագործման հիման վրա: 1930 թ. վի վերջերի և 1931 թ. վի սկզբների

Ֆրակցիոնիստական պայքարի ընթացքում Հունաստանի կոմյերիտիուլիստները կրկին կորցրեց իր անդամները վորոշ մասը՝ այդ հաղթահարվեց Կոմիստերնի և ԿԻՄ-ի ծանոթ ցուցմունքների և Ֆրակցիոնիստական պայքարի լիկվիդացիայի շնորհիվ: Կոմյերիտիուլիստական մասսայական աշխատանքի վերակառուցման ուղղութիւնը կատարած շրջադարձով սկսվում է կազմակերպութիւն շարքերի խտացման արագ պրոցեսը, միութիւն ըանակահանդէս և վորակական աճումը: Մակայն այդ աճումը տեղի չի ունենում միութիւն Ֆարբիկազործարանային հիմքի ծավալման ուղղութիւնը, նոր գործարանների նվաճման հիման վրա, մէ բան, վորն իր մեջ պարունակում է վորոշ վտանգ՝ միութիւնը մասսաներից մեկուսացնելու իմաստով:

Հունաստանի կոմյերիտիուլիստական հետամնացութիւնը բանվոր և աշխատավոր յերիտասարդութիւն աճող ակտիվութիւնից և արագընթաց կերպով զարգացող հեղափոխական վերելքից, կարելի չէ հաղթահարել միայն այն ժամանակ յերբ կոմյերիտիուլիստական վողջ աշխատանքն իրապես հիմնվի և բղխի գործարաններում, շողենավում, զորանոցում, կապիտալիստական արտադրութիւն ամեն մի նշանակալից միավորում կազմված կոմյերիտական բշիշի հեղափոխական

գործունեյութիւն վրա: Յեվ առանց այդ հիմնական շրջադարձի Հունաստանի կոմյերիտիուլիստները չի կարող դառնալ կազմակերպչորեն ամուր մասսայական կազմակերպութիւն, վորը կարողանա իր հետ տանել և առաջնորդել բանվորա-գյուղացիական և յերիտասարդ մասսաների մեծամասնութիւնը՝ կապիտալիզմի տապալման և պրոլետարական դիկտատուրայի հաստատման համար մղվող մարտերում:

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԿՐԻՍԻՍԻՍԻՍ ԵՎ ԲԱՆՎՈՐԱ-ԳՅՈՒՂԱՅԻՆ ԿԵՐԵՎՈՒՄԸ

Որեցոր սրվում ու խորանում է անտեսական ճգնաժամը Հունաստանում և հեղափոխական վերելքն, արագ կերպով բարձրանում է գյուղում ու քաղաքում: Այս պայմաններում խոշորագույն, մարտական խնդիրներ են դրվում Հունաստանի կոմյերիտիուլիստական առաջ:

Տնտեսական ճգնաժամի ծանր հետևանքներն ալելի ուժեղ կերպով անդրադառնում են բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդական մասսաների և յերեխաների վրա, ալելի վատթարացնելով նրանց անտեսական-կենցաղային դրութիւնը, ալելի իջեցնելով նրանց կուլտուրական մակարդակը: Մոտ 300. 000 գործազուրկների մեջ

60—70 հազարը կազմում են յերիտասարդ բան-
վորները: Աշխատանքի ժամերը 10—12 ժամից
բարձրացան մինչև 14 և 16 ժամի, իսկ աշխա-
տավարձը,—վոր քաղցի ու սովի աշխատավարձ
է,—շարունակ կրճատվում է՝ աշխատանքի ժամե-
րի անընդհատ բարձրացման զուգընթաց:

Հունաստանում յերիտասարդ բանվորները,—
բացի ծխախոտի բանվորներից,—ստանում են 10—
25 դրախմի* որավարձ: Ավելի վատթար է յերեխա-
ների դրուժյունը, վորոնք դեռ 6—7 տարեկան
հասակից յենթարկվում են շահագործող դասա-
կարգի անգութ կեղեքմանը: Տեխնիկական կրթ-
ությունը բոլորովին անձանոթ է յերիտասարդ
բանվորների համար, իսկ յոթնամյակ ավարտած
բանվոր յերիտասարդների տոկոսը չափազանց
չնչին մասն է կազմում աշխատավոր յերիտա-
սարդության ընդհանուր թվում: Ավելի վատ է
մասնավորապես այն յերիտասարդ աշակերտ-
ների դրուժյունը, վորոնք գնում են «արհեստ»
սովորելու: 8—10—12 տարեկան պատանիներ, վո-
րոնք արդյունաբերության մեջ են աշխատում,
անգթաբար շահագործվում են գործատերերի կող-
մից: «Արհեստ» սովորեցնելու պատրվակի տակ
գործատերը 2—3 տարի բոլորովին ձրիաբար աշ-
խատեցնում է յերիտասարդ բանվորներին,

* Մի դրախմին 2 1/2 կոպեկ արժէ:

գործածելով նրանց շատ հաճախ կողմնակի աշխա-
տանքների համար, պարզապես վորպես ծառայի:
Վերջին ժամանակները Պիրեյա քաղաքում «Պրո-
մետեյա» տեխ. դպրոցի ներքին պայմանների
համաձայն, դպրոց ավարտող յերիտասարդ
բանվորները վկայական ստանալու համար պետք
է ներկայացնեն յերեք տարվա իրենց ձրի «պրակ-
տիկ» աշխատանքի մասին մի փաստաթուղթ:

Սխտեմատիկ կերպով շարունակվում է կրթ-
ճատվել յերիտասարդ բանվորների աշխատավար-
ձը: Ծխախոտագործ բանվոր յերիտասարդների
որավարձը 1929 թվի համեմատությամբ կրճատ-
վեց 40 տոկոսով: Հունաստանի տեքստիլ ար-
դյունաբերության բանվորների,—վորոնց 85 տո-
կոսը 14 տարեկանից ցած հասակ ունեցող վո-
քըր աղջիկներ են,—աշխատավարձը գործատերերի
լրկաուտից հետո (1931 թ. հուլիս ամսին) կրթ-
ճատվեց 15—20 տոկոսով: Իսկ քիմիական ար-
դյունաբերությունից հաճախ վտարում են բան-
վորներին, ավելի ցածր աշխատավարձով բան-
վորական նոր խմբեր (գործազուրկներից) վաճելու
նպատակով: Որավարձերի կրճատմանն ու աշխա-
տանքի ժամերի յերկարացմանը զուգակցվում են
չափազանց լարված աշխատանքը, սոցիալական ա-
պահովության լիակատար բացակայությունը, հե-
ղափոխական բանվորների նկատմամբ սպիտակ տե-

ուրի ուժեղացումը և առհասարակ բանվորական կենցաղի վատթարացումը դործարաններում և ֆաբրիկաներում:

Գյուղում աշխատավոր գյուղացիության և մասնավորապես յերիտասարդության դրությունն ավելի յե վատանում գյուղատնտեսական ապրանքների գների անկման պատճառով:

Գյուղական յերիսասարդ բաւրակների կասարած աւխասանի ժամերը վորո՞ւմ չեն: Նրանք հանախ բանում են որական մինչե՞վ 20 ժամ յե՞վ սանում են ամենացածր աւխասավարձը (բաղափ հետ համեմատած). այդ բոլորի հետ միասին բուրժուա-կալվածաիրական պետության հարկային կեղեքիչ փողափականության «բարիք» ներս են վայելում հունական գյուղի բաւրակները:

Ներկայումս, յերբ տնտեսական ճգնաժամը որեցոր խորանում է, հազարների յե հասնում գործազուրկ բատրակների թիվը: Այդ պայմաններում չքավոր և միջակ աշխատավոր գյուղացիությունը, — վորի տնտեսությունը քայքայվում է կրիզիսի ուժեղ հարվածների տակ, — չի կարող այլևս վճարել իր պարտքերը, պարտքեր, վորոնց ընդհանուր գումարը հասնում է մինչև 8 և $1\frac{1}{2}$ միլիարդ դրամի: 1931 թվին ազրարային բանկին գյուղացիների ունեցած պարտքի 38 տոկոսը մնաց անվճար: Իսկ բուրժուազիայի

կառավորությունն ամեն որ ավելացնում է նորանոր հարկեր աշխատավորական մասսաների ուսի վրա: 1932—33 թվի պետական բյուջեն նախատեսնում էր 740 միլիոն դրամի նոր հարկեր, հարկեր, վորոնց վճարումը անհնար է աշխատավորական մասսաների համար: 1931—1932 և 1933 թ.թ. սկզբներին, ինչպես և ներկայումս Հունաստանի մի բարձր ուսյուններում յե՞վ գյուղերում իւխում է համասարած փողը: Չքավոր գյուղացիությունը սնվում է միայն չամիչով յե՞վ խոսով: Այս հետևանք է և այն բանի, վոր աշխատավոր գյուղացիությունը յենթարկվում է վոչ միայն պետության հարկային կեղեքիչ քաղաքականությանը, այլ նաև՝ գյուղական բուրժուազիայի, վաճառականի, վաշխաուու կուլակի անմիջական շահագործմանը:

Կապիտալիստական Հունաստանում հարկահավաք պետական պաշտոնյաների առաջնորդությամբ վոստիկանական զինված ջոկատները հաճախ արշավանքներ են կազմակերպում դեպի գյուղ, ձերբակալում և բանտ առաջնորդում գյուղի բնակչության մեծ մասը, միայն այն բանի համար, վոր նրանք չեն կարողացել այլևս վճարել ավազակային հարկերը, հարկեր, վորոնք գնում են սպառազինումների և հակախորհրդային սպանդների նախապատրաստման համար:

Բացառութիւն չեն կազմում այնպիսի դեպքեր, յերբ 30 դրամի հարկ վճարել չկարողանալու համար գնդակահարում են չհալոր գյուղացիներին, յերբ այս վերջինները փորձում են խմբովին բարձրանալ լեռները վոստիկանական շոկատի արշավանքներից խուսափելու համար: «Ճորոջիները» (սլետական հարկահավաքները) բռնագրավում են գյուղացիների վերջին ունեցվածքը (պղինձ, դույլ, ամաններ և այլն) և տան վերջին կարասիքը աճուրդի հանելով՝ գանձում հարկերը:

ՀԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԲԺՄԱՆ ՎԵՐԵԼՔԸ

Հունաստանի բանվոր դասակարգը, հեղափոխական պայքար մղելով բուրժուազիայի դեմ, պաշտպանողական դիրքից անցնում է հեղափոխական հակահարձակողականի:

Բարձրանում է նայել գյուղացիական հեղափոխական շարժումը ամբողջ Հունաստանում, հանախ ստանալով պարսիզանական կոիվների բնույթ:

Գյուղացիները մասսայականորեն մերժում են հարկերի, տուրքերի և պարտքերի վճարումը, վտարում ու ձեծում են սլետական հարկահավաք պաշտոնյաներին, զինաթափում ու հետ են մղում վոստիկանական շոկատներին:

Հաճախ տեղի չեն ունենում զինված արյունալի ընդհարումներ (Կրետե) ապստամբ գյուղացիների և կապիտալիստական սլետական զինված ուժերի միջև:

Սարը բարձրացող պարտիզանական խմբերը կազմակերպում են մասսայական քաղցարշավներ դեպի քաղաք, գրավում հացի շտեմարանները և բաժանում են ցորենը իրար մեջ (Տրիկալայի շրջան 1932 թիվ):

Ինչպես գործադուլային պայքարում, նույնպես և գյուղացիական ապստամբություններում աշխատավոր յերիտասարդութունը Հունաստանի կոմյերիամիության դեկավարությամբ վոչ միայն ախտիվ կերպով մասնակցում է այս հեղափոխական մարտերին, այլ նաև հաճախ ցույց է տալիս անձնագոհության փայլուն օրինակներ:

«Նոր մարտեր, ել ավելի վնուական, ել ավելի սուր՝ հասունանում են աշխատավոր յերիտասարդության մասսաների համար: Միությունը պե՛տ է պատրաստ գնվի վնուական դասակարգային մարտերի համար» (Հունաստանի կոմյերիտսիության կենսկոմի 5-րդ պլենումի վորուումներից):

Հայնանում և ուժեղանում է հեղափոխական շարժման ֆրոնտան ընդդեմ տիրող դասակարգերի հակահեղափոխական ֆրոնտի:

-30

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0927743

4722 40 4.

1934

3434

П. РОКИНОС

Комсомол Греции в классовых боях

ПАртиздат Эривань 1984 г.